

THE GOSPEL ACCORDING TO
ST. JOHN,
IN
THE MIDDLE LANGUAGE.

Ex Libris

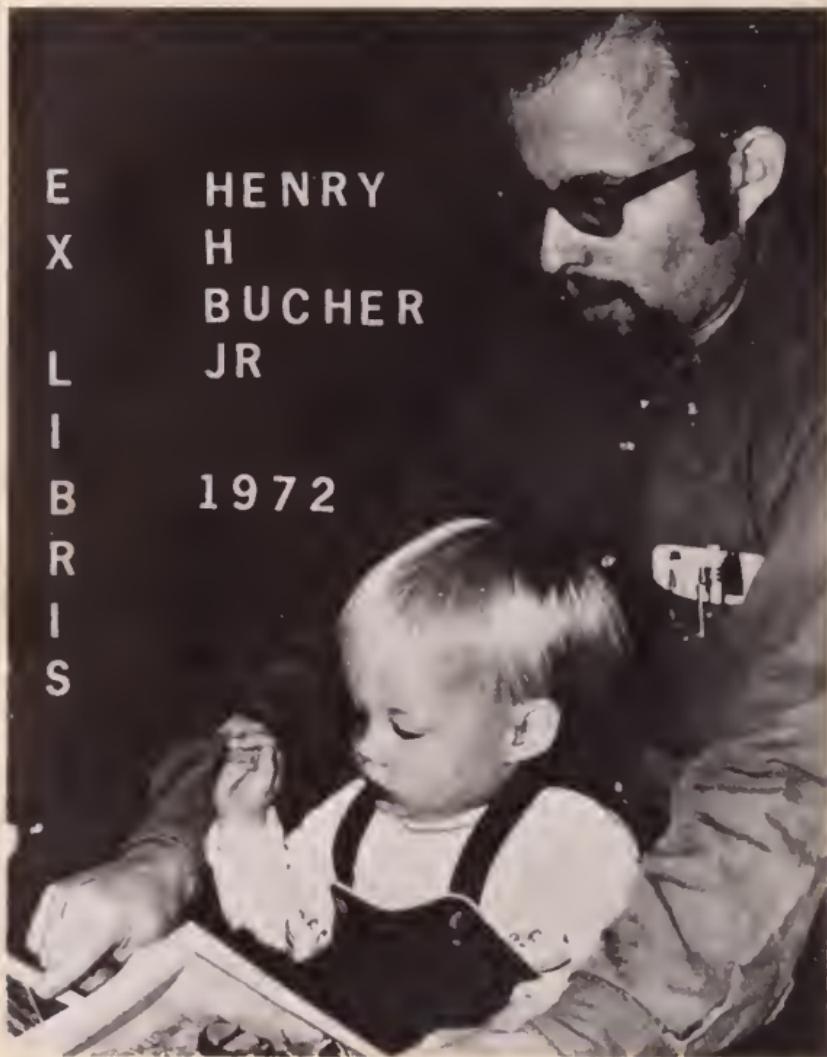
Henry H. Bucher, Jr.

Cat Garlit Bucher

SCP #47,529

E HENRY
X H
LIBRIS BUCHER
L JR

1972

Digitized by the Internet Archive
in 2015

<https://archive.org/details/essaidegrammaire00unse>

THE GOSPEL ACCORDING TO

ST. JOHN,

IN

THE DIKÉLE LANGUAGE;

TRANSLATED

BY AMERICAN MISSIONARIES

AT

GABOON, WEST AFRICA.

NEW YORK:

AMERICAN BIBLE SOCIETY,

INSTITUTED IN THE YEAR MDCCXVI.

1879.

J Ö N.

THANGÂKÂ 1.

1 Dibongwě a wu pě ditatyiki, diō Dibongwě a wu na Anyambiě, diō Dibongwě a wu Anyambiě.

2 Yěmětě yě wu na Anyambiě pě ditatyiki.

3 Yě mikāmi bilombi biěshě, dio na tyi yě ka alo-mbi jěshě yi tyi mibě, yi mishī kāmiě.

4 Thaki' tha wu něi; diō thaki' thatl thō bithānh bi botyi.

5 Diō bithānh bi panya pě divityiki, diō divityiki do biō shinhlič.

6 ¶ Mutyi a wuthě, ngwa Anyambiě a milomi; dina diei na, Jōn.

7 Mutyi tī a minzhī pě nvesha, na a veshi' botyi Bithānh, na bā beshě ba měli' na gwana gwěi.

8 Ayěmě a tyi wu Bithānh bitl, nji a milomič na a veshi' pě mbō wu Bithānh.

9 Bithānh bi mbombo biō yě, ngwa nzhakamě pě pěnzhe nyi, na dithānhshě mutyi jeshě.

10 A wu woni pěnzhe nyi, diō yě mikāmi pěnzhe nyi, diō pěnzhe nyō do yě veka.

11 A minzhī pě mběimětě ba tlī, diō ba tyi minauh yě.

12 Nji ntangi wu minauh yě, a mivě bā nguldi nya dibě bana bambi Auyambiě, bā ba mibunli dina diěi;

13 Bā ba mibialič ana na makitha, do na ndiňwa wu nslioni, do na ndiňwa wu botyi nji na Anyambiě.

14 Diō Dibongwě a mivitya nslioni, na didi nashi na ma' maběnh na mbombo běui; diō beshě ba mijě' něnia gwěi, ntyinh mbo něnia wu miana ngwadikika dimbi Anyambiě.

15 Jōn a miveshi pě mbō gwēi, na dilubila thobč na, Yē wā ngwa mě mibonhthī na, Yē ngwa thī mě bāmbā a wu pě boshi biami, na diambilindī ye mibonji bě na mě.

16 Diō beshč běshč ba nānlímě pě dibuthč diěi, maběnh na maběnh.

17 Nadiambilindī nthali Mosěs a mivě gwō, nji *ma'* maběnh na mbombo bi minzhī na Jisu Kraisi.

18 Shi na mutyi ngwa jěkamě Anyambič na peli ; Miana ngwa dikika, ngwa thī pe tothī nya Shajwč, yě mithathi *botyi yē*.

19 Diō nthaka wumbi Jōn wō wu, mia Baju ba milomi baminisč na Balivait na diwu' pě Jiruselěm, na ba piki yě na, Wě nzha ?

20 Diō yě miměmi, yě do shāshč, uji a miměmi na ; Ana mě pě Krais.

21 Diō ba mipi' yě na, Na pě? Wě Ilaias? Diō yě mikā na, Ana mě pě yě. Ana wě pě nshā' tī? Diō yě mibulishi na, Bia.

22 Diō ba mikā yě na, Nji wě nzha? na, beshč ba thaki' bā ba milomi beshč. Wě kā pě mbō gwā na?

23 A mikā na, Mě dioi di *mutyi* ngwa thī lānh pě thakombi na Limbikwa' nzhetha nyambi Anyambič! mbo ngwanshā' Aisaia a mikāthi.

24 Diō bā ba milomič ba wu ba Bafaraisi.

25 Diō ba mipi' yě, na dikā yě na ; Ndī wě baptaiza, na wě shi Krais mětč, do Ilaias, do ngwanshā' tī?

26 Jōn a mibulishi bā na; Mě baptaiza na madiba ; nji mutyi a těli pě tema nyani, ngwa be sha beka ;

27 Yē wā ngwa thī mě bāmbā, a wu uji pě boshi biami ; ngwa mě shi na nyanga nya dityinlhīa nshiya wu ntyotyi gwēi.

28 Bilombi bi bi mibč pě Běthani pě biatyi bini bi Jōrdan, va Jōn a mibč a bě baptaiza *botyi*.

29 Bia lěnjě diō Jōn a mijč' Jisu a bě nzha pě yě thī, diō a mikā na ; Shanga' Alěkě yindāmā' yimbi Anyambič yi ponha bibe bi pěnzhe nyi.

30 Yē wā ngwa mě mibonhthī pě mbō gwēi na,

Mutyi a thi mě bâmbâ, ngwa wu pě boshi biami, nadiambilindî yě mibonji bě na mě.

31 Diō mě tysi mive' ye, nji mě nzhímě baptaiza na madiba na, a jénikwa' pě ba Israël ba thi.

32 Diō Jón a mithathi na, Mě mijě' Nshinhshinh wu bě shula na diwutha pě thobě mbo dipepika, na didi pě yě thi.

33 Diō mě tysi mive' yě; nji yě ngwa milomi mě pě dibaptaiza na madiba, a mikâ mě na; Mutyi ngwa wě ē jě' Nshinhshinh wu bě shula na didi pě yě thi, yě ngě yě ngwa baptaiza na Nshinhshinh wu akitha.

34 Diō mě mijěni, na dithatha na, wâ Miana mbi Anyambië.

35 ¶ Bia lénjč ujikč Jón a mibč, bâ na baba ba bajethi běi.

36 Diō yě mishanh Jisu a bě thěnhtha, diō yě mikâ na, Shanga Alčkč yi ndâmâ' yimbi Anyambič.

37 Diō bajethi batč baba ba mijo' mbo yě mikâthi, na dithepilič Jisu.

38 Diō Jisu a mijilia na dijě' bâ ba bě yě thepilič, diō yě mikâ bâ na;

39 Be toka ndí? Diō ba mikâ yě na, Rabbi (nzhilia nya dibongwě di wǒ na, Njeli) wě di vî?

40 Diō yě mikâ bâ na, Nzha jékani. Ba minzhî na dijě' va yě midika; diō ba midi něi ashu yitč. Nadiambilindî bushia na dilenjč ma minu' diom di magwěla.

41 Andru manyanh mbi Pitč yě wu nwoto pě baba ba mijo' gwana wumbi Jón na dithepilič yě.

42 A mibonji je' manyanh Saimon, na dikâ yě na, Beshč ba jémě Měssaia, di thi na nzhilia na Krais.

43 ¶ Diō yě mindeshi yě pě Jisu thi. Diō mia Jisu a mishanh yě, a mikâ na, Wě Saimon miana mbi Jona; wě č thebič na Sifasi, di thi na nzhilia na, Dikâkî.

44 Bia lénjč diō Jisu a mikič pě Galili; diō yě mijě Filip, na dikâ yě na, Thepili' mě.

45 Diō Filipp a beta di pě Betsaida, akoldi yimbi Andru na Pitér.

46 Filipp a mijě' Netančli, na dikâ yě na, Beshč ba jémě yě ngwa Mosčs pě mithali bâ na banganh ba

milēnji pě mbō gwēi, Jisu Ngwanazerēti miana mbi Josēfi.

47 Diō Netanēli a mikā yē na, Alombi yiběnh yi wolihi wu' pě Nazerēti? Filip a mikā yē na; Nzha jéké.

48 Jisu a mijē' Netanēli a bě nzha pě yē thī, diō yē mikā pě mbō gwēi na, Shanga, Ngwaisrael mbombo, ngwa shi na mediákā.

49 Netanēli a mikā yē na, Wě vemě mě na ndī? Diō Jisu a mibulishi yē na, Mě mijē' wě pě shī nya jeli yi ateta, mia tī Filip a sha thebi gwē.

50 Netanēli a mibulishi yē na, Shaijwamě wě ngě Miana mbi Anyambiě, wě ngwabotyi yi Israel.

51 Jisu a mibulishi yē na, Nali-kāna, mě kāmě wě na, Mě mijē' wě pě shī nya jeli yi ateta, diō wě měliě? Wě ē jě ma' maněn nulami na ma.

52 Diō yē mikā yē na, Mbombo mě kā wě na, pě boshi wě č jě' thobě thānh, na bamīnlomili bambi Anyambiě, beta bibe tyika, na shula bishulika pě Miana ngwa mutyi thī.

THANGÂKÂ 2.

1 Ashu yilaliě diō dibe' di dibatha di mibe' pě Kene yi Galili; diō nyanh mbi Jisu a wu tī.

2 Jisu a mithebiě nji' pě dibeki, bâ na bajethi běi.

3 Diō mia divě di mitokwa, nyanh mbi Jisu a mikā yē na; Ba shi na divě.

4 Jisu a mikā yē na, Miali Awâ, ndī thī nanâ, digwěla diamě di sha nzha.

5 Diō nyanh a mikā bavěnhli-atabuni na; kāmika' alombi jěshě yi yě č be kāthâ.

6 Diō makopa ma makāki ma wu tī shini matani na poto, pě diambi di dijobitha di Baju, ma beta koka miělia do miba do milali.

7 Jisu a mikā bâ na; Lonishaka' makopa na madiba; diō bâ ba milonishi mā běni.

8 Diō yē mikā bâ na; Dianhliaka' va, na dililiě pě ngwa-thangâkâ tha dibeki thī; diō bâ ba mililiě.

9 Mia ngwa-thangâkâ tha dibe' a mikie' madiba ma

vityikwamě divě, (yě do veka va mō ma wuka, nji bavěnhli-atabuni ba midianhli, ba miveki,) ngwa-thangâkâ tha dibeki a mithebi ngwambathi na dikâ yě na,

10 Mutyi jěshě a bonda těliě divě diběnř, diō mia botyi ba bulimě (nâtâ' wěna *divě* dibe; nji wě talimě *divě* diběnř na dinzha va.

11 Ditatyiki di bilemba di Jisu a mikâmi diō pě Kěne yi Galili na dilebilič něnia gwěi; diō bajethi běi ba mibunli yě.

12 ¶ Pisha tř Jisu a mikič pě Kapěrnaum, bâ ua nyajwě, na bamanyajwě, na bajethi běi; diō a tyi mitha' tř mashu malibuthě.

13 ¶ Diō dibe' di nulia di Baju di mikunibi, diō Jisu a mibe tyi pě Jěrusalěm.

14 Diō yě mikabič pě mbanh wumbi Anyambič botyi ba beta shomba banyatyi na bindâmaki na mapepika, na bashěnhli ba mabom, didi.

15 Diō mia yě mikâmi mbisha wu mishiya mishiali, a midushi bâ beshě nadiwutha pě mbanh wumbi Anyambič, na bindâmaki na banyatyi. Diō yě mishobi mabám ma bashěnhil, na dibutyič bitabuni;

16 Diō ye mikâ bâ ba beta shomba mapepika na; Thokaka' bilombi bi va; Sha vitaka' pě mbanh wu Shaijwanič mbanh wu mashombi.

17 Diō bajethi ba milanhli na, yi milenji na; Diainh di mbanh gwâyě di shimě mě-dia.

18 ¶ Diō Baju ba mibulishi na dikâ yě na; Alemba třnza yi wě lebilič beshě, na wě č kâmâ bilombi bi?

19 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Vanzhika' mbanh wu, diō mashu malali mě č wâ bali lonha.

20 Dio Baju ba mikâ na; Mbanh wu wu mishi longwa na mabom ma mimbu manai na mimbu mitani na wuuoto; nji wě č wǒ lonha masliu malali?

21 Nji a milubili pě mbō wñ mbanh wu nyuli nyči.

22 Mbonâwu mia yě mijomia na diwu' pě digwa, bajethi ba milanhli na, a mibonlhthi bâ alombi yitř; diō bâ ba miměli nlénja na dibongwě di Jisu a mibonhthi.

23 ¶ Diō mia yě wu pě Jěruselěm pě dibe' di nulia,

balibuthě ba mibunli dina diei pě dibeki, mia bā ba mijě bilemba biěi bi yě mikāmi.

24 Nji Jisu yěmětč a tyi mibunli bā, nadiambilindř a mivě' bā běshě;

25 Diō a tyi mibě nji' na mbambi na, mutyi a veshi' yě pě mbō mbi mutyi; nadiambililindř a mive' alombi jěshě yi wu pě punh nya mutyi.

THĀNGĀKÂ 3.

1 Mutyi a wu pě Bafaraisi ba thř, dina diěi na Nikodimo, ngwanami pě Baju ba thř.

2 Mutyi tř yě minzhř pě Jisu thř na mpuma, na dikā yě na; Shaijwashi, beshě ba vemě na wě njeli ngwa wukamě pě Anyambiě thř; nadiambilindř shi na mutyi ngwa woli kāmā bimamia bi *bī* wě kāmā věnh Anyambiě a bě něi.

3 Jisu a mibulishi no dikā yě na, Mbombo mě kā na, na mutyi a sha bialiě na diwu' pě thobě, wěna a tyi woli jě' divala dimbi Anyambiě.

4 Diō Nikodimo a mikā yě na; Mutyi a bialiki na, na a mbié ntoli? A woliki bali' nyinhtha pě māi wu nyajwě na dibialiě?

5 Jisu a mibulishi na; Mbombo mě kā wě na; na mutyi a sha bialiě na madiba na Nshinhshinh, wěna a tyi woli nyinhtha pě divala dimbi Anyambiě.

6 Alombi yi bialikwamě na nshoni yō nshoni; diō alombi yi bialikwamě na nshinhshinh yō nshinhshinh njikě.

7 Komě mamitha nalikāna, mě kā wě na; Bialikani no diwu' pě thobě.

8 Mpunga wu pěpilič va gwō wu diuha, diō wě joka mpěpilia wutř, nji wě sha veka do va gwō wu wutha, do va gwō wu kič; nani nji mutyi jěshě ngwa bialikwamě na Nshinhshinh a thlyř.

9 Nikodimo a mibulishi na dikā yě na; *Mambi* ma ma woliki bě na?

10 Jisu a mibulishi na dikā yě na; Wě njeli ngwa Israel, wě do veka *mambi* ma?

11 Mbombo mě kā wě na; Beshě ba lubimě *mambi*

ma beshě ba vemě, na diveshě mō ma beshě ba jěmě ; nji be do nānh nvesha gwashi.

12 Na mě bojimě be mambi ma pěnzhe nyi, be do měliě ; be ba a měliě na, na mě bojimě mambi ma thobě ?

13 Diō shi na mutyi ngwa betyikamě pě thobě na peli, nji ngě yě ngwa shulikamě na diwutha pě thobě, yě Miana ngwa mutyi ngwa thi pě thobě.

14 ¶ Diō mbo Mosěs a mipetyi nyōnh pě thakombi, mbonā nji Miana ngwa mutyi a petyibiki ;

15 Na, mutyi jeshě ngwa yě bunliě a tyi magwa, nji a bě' na thaki' th' adukwa jeshě.

16 ¶ Nadiambilindī Anyambiě a midinh pěnzhe nyi na thadinh thatī thō tha yě mivě Miana ngwěi ngwadikika, na mutyi jěshě ngwa yě bunliě a tyi magwa, nji a bě' na thaki' th' adukwa jeshě.

17 Nadiambilindī Anyambiě a tyi milomi Miana ngwěi pě pěnzhe nyi, na a kwishi pěnzhe nyi, nji na pěnzhe nyi nyi kiki něi.

18 ¶ Yě ngwa bunliě yě a shi na makwa, nji ngwa sha bunliě makwa ma thi něi, nadiambilindi a sha bunliě dina di Miana mbi Anyambiě ngwadikika.

19 Nji makwa mā ma ; na bithānh bi njimě woni pěnzhe nyi, diō botyi ba dinha divityiki dakami na bithānh ; nadiambilindī bishali biabi bi thi bibe.

20 Nadiambilindī mutyi jeshě ngwa kāmā bibe, a bena bithānh, diō a sha nzha pě bithānh nalikāna bishali biči bi jě' pě lebič.

21 Nji yě ngwa kāmā mbombo a nzha pě bithānh, nalikāna bishali biči bi jenikwani na, bi mikubi mbo ndijwa wumbi Anyambiě wu thě yě.

22 ¶ Pisha nya bilombi bi Jisu aminzhī pe pěnzhe nya Judia, bā na bajethi běi ; diō yě midi nabi tī na dibaptaiza.

23 ¶ Diō Jōn ujikě a bě baptaiza pe Inon kuna na Selim, nadiambilindī madianh ma wu tī malibuthě ; diō bā ba minzhi na dibaptaiziba.

24 Nadiambilindī Jōn a tyi mibě a biethibimě pě niboka adu' yitī.

25 ¶ Diō bajethi bambi Jōn bā na Baju ba mibomilia mapende pě diambi di njobia.

26 Diō bā ba minzhī pe Jōn thī, na dikā yě na; Shanyashi, ngwa wu nāyē pě biatyi bini bi Jordan, ngwa wě miveshi pě mbō gwěi, Sha', a thī baptaiza, diō botyi běshě ba thī nzha pě yě thī.

27 Jōn a mibulishi na dikā na; Mutyi a sha woli' nānh n' alombi, věnh na yi věbimě yě na diwutha pě thobě.

28 Bemětě be veshimě pě diambi diamě na, mě kāmě na; Mě shi Krais mětě, nji mě milomiě pě boshě biči.

29 Ngwa thī na miali yě ngwambathi ; nji jombi mbi ngwambathi, ngwa těbě na dijoka mbo yě lubila, a dona bidonika pě diambi di divi di ngwambathi. Mbonā adoni jamě yi yi komě.

30 Yě něniki, nji mě mě shalibiki.

31 Yě ngwa wukamě pě thobě, a thī pě thobě tha bā běshě; ngwa thī ngwa pěnzhe, yě thī ngwa pěnzhe nyi, diō yě lubila pě mbō wu pěnzhe nyi; ngwa wukamě pě thobě a thī pě thobě tha bā běshě.

32 Diō bi yě jěkame na dijoka biō bi yě veshě; nji shi na mutyi ngwa nānhmě nvesha gwěi.

33 Yě ngwa nāngame nvesha ngwěi a měmimě na Anyambiě a thī ngě mbombo.

34 Yě ngwa Anyambiě a miłomi, a lubila mabongwě mambi Anyambiě; nadiambilindī Anyambiě a sha vě yě Nshinhshinh vishivishaliě.

35 Ngwashajwě a dinha Miana, diō bilombi bieshě a věmě biō pě mbō gwěi.

36 Yě ngwa bunliě Miana a thi nā thaki th' adukwa jěshě; nji yě ngwa sha bunliě Miana, a tyi jě thakiki ; nji inbimba nyambi Anyambiě nyi thī něi.

THANGÂKÂ 4.

1 Mia Shanl a mive' na, Bafaraisi ba mijo' na, Jisu a mikāmi na dibaptaiza bajethi dakami na Jōn ;

2 (Nji ana Jisu mětě pě mibaptaizi, nji bajethi,)

3 A mithokwa pě Judia, na dibali nzha pě Galaili.

4 Diō yi wu na a leninga Semeria.

5 Diō yě minzhī pě akoldi yi Semeria yi thebiē na Sukar, kuna n'akanh yi Jekobi a mivē miana ngwēi Josēfi.

6 Diō lidianh dimbi Jekobi di wu tī, Jisu dākami mboothī diō a midi shi yě *nzhu' nya* lidianh; diō bu-sha na dilēnjē ma mibē ma numē magwēla matani na diwoto.

7 Diō mimiali Ngwasemeria a minzhī dianh madiba; Jisu a mikā yě na; *Mimiali wā*, vě mě madiba.

8 (Nadiambilindī bajethi bēi ba mibē ba kičmē pě mboka shomba bidia.)

9 Diō miali Ngwasemeria a mikā yě na; Yi thī na, wě bě Ngwaju, wě disha mě pika madiba, mě bě miali Ngwasemeria? (nadiambilindī Baju ba shī na bajombi na Baseineria.)

10 Jisu a mibulishi na dikā yě na; Na wě vemě bwě' bimbi Anyambič na yě ngwa kā wě na, vě mě madiba, ka wě kamē yě pika, diō a kumba wě vě madiba na thakiki.

11 Ngwamiali a mikā yě na; Shajwamě, wě shi na adianhtha, diō lidianh di thī nji dilimi; nji wě thī na madiba ma thaki' ma vī?

12 Wě thī dakami na Shajwashi Jekobi, ngwa mivē beshč lidianh di, na dinātā tī, bā na bana bēi, na bithe-mibi biči?

13 Jisu a mibulishi na dikā yě na; Ngwa nātā madiba ma a a bali gwa aveshithč;

14 Nji ngwa nātā madiba, ma mě č yě vě, a tyi gwa pě na aveshithč adukwa jěshč; nji madiba ma mě č yě vě, ma č yě bě pě pungwē lidianh di madiba dibunjitha pě thaki tha adukwa jěshč.

15 Ngwamimiali a mikā yě na; Shajwamě vě mě madiba matč, mě do pě na gwa avěshitha, do nji va nja dianh.

16 Jisu a mikā yě na; kič thebika yā nthomii, wě č nzha.

17 Ngwamimiali mibulishi na dikā yě na; Mě shi na nthomi. Jisu a mikā yě na; Wě vemě lubila na; Mě shi na nthomi.

18 Nalikāna wě miba' na peli mithoni mitani; nji ngwa wě thi něi va, a shi yā nthomi; wě kāmě alombi yināyi mbombo.

19 Diō ngwamimiali a mikā yě na; Shajwamě, mě jě wě nshāki.

20 Bashanh bashi ba beta junh Anyambič pě mbeka wu; nji be ba kā na, womba va botyi ba jujwě va thi pě Jiruselém.

21 Jisu a mikā yě na: Miali wā, meli' mě na digwěla di thi nja, di be tyi junh Shajwě do pě mbeka wu do pě Jiruselém.

22 Be ba jujwě, nji be sha veka yi be ba jujwě beshě ba veka yi beshě ba jujwě, nadiambilindī nshuijwa wu wu' pě Baju ba thi.

23 Nji digwěla di thi nzha, di thi nji va, di bajunh bambombo ba č junh Shajwě na nlema na mbombo; nadiambilindī Shajwě a toka ba ntyinh wu ba junh yě.

24 Anyambič yě Nshinhshinh; diō bā ba junh yě, ba juji na nlema na mbombo.

25 Ngwamimiali mikā yě na; Mě veka na, Messaia a thi nzha; (ngwa thebič na Krais,) na a nzlímě kā a bojimě beshě bilombi bieshě.

26 Jisu a mikā yě na; Mě ngwa thi nāyě lubila, mě yě.

27 * Ba bě lubila ma' ma diō bajethli běi ba mipami, diō ba minamithi mia yě miluba na ngwamiali; nji tyi mibě na mutyi ngwa mikā na; Ndī wě toka? do ndī wě lubila něi?

28 Diō ngwamimiali mili dibeya diči diō a mibulia pě mboka, diō yě mikā botyi na;

29 Nzha jěkani mutyi ngwa shikamě nī thatha bilombi biěšči bi mě na dikāmā; ana Krais wā?

30 Diō bā ba miwu pě mboka, na dinzha pě yě thi.

31 * Ngwamimiali kiěthamě bajethi ba mishoshili yě na; Shajwash, diaka.

32 Diō a mikā bā na; Mě thi na bidia bi mě dia, bi be sha veka.

33 Diō bajethi ba miluba bā na bā na; Mutyi a ndeshi yě bidia?

34 Jisu a mikâ bâ na; Bidia biamě bi thî na; mě kâmiki thadinh thambi ngwa milomi niě na dishili ashali jěi.

35 Be sha kâ na; ba likamě bangânje banai wěna adu' yi nkatya yi nzlímě? Shanga, mě kâ be na; benaka' mishii be ba a shanh bikanh, na bi mbie bipumi pě dikatyiba.

36 Diō ngwankatyi a nânh biba na dikusha bidia pě thaki' th'adukwa jeshě; na, ngwambëthi na ngwankatyi ba doniki nshamba wuoto.

37 Pě alombi yi dibongwě di thî mbombo na, nwoto mbëthi, nwâkâ kě nkatyi.

38 Mě milomi be pě dikata yđ yi be sha kuba; bawâ' ba shimě kuba, diō be ba tâbimě pě bishali biabi.

39 ¶ Diō Basemeria balibuthě ba akoldi yinâyi ba mibunli yě na diambi di dibongwě di ngwamiali a miveshi na; A mithathî mě bilombi bičshě bi mě na dikâmâ.

40 Nani kě mia Basemeria ba minzhî pě yě thî, ba mishoshili yě na a di' nabi; diō yě mitha tî mashu niaba.

41 Diō bawâkâ balibuthě ba mibunli na diambi di dibongwě diěi mêtë;

42 Diō bâ ba mikâ ngwamiali na; Beshë bunlimě dë ana na diambi di dlbongwě diâ; nadiambilindî beshiemtë ba jomě, diō beshë ba veniě na, wâ Krais mbo-mbo, Nkishi ngwa pěnzhe nyi.

43 ¶ Mashu maba nulaini, diō Jisu a mithokwa tî, na dinzhia pě Galili.

44 Nalikâna Jisu yěmêtë a miveshi na, ngwaushâ' a shi na junh pě pěnzhe nyëi mêtë.

45 Diō mia yě minzhî pě Galili, Bagalili ba minânh yě, nadiambilindî ba mijđ' bilombi bičshë bi yě mikâmi pě Jiruselëni pě dibeki; nadiambilindî bâ ba mikië nji' pě dibeki.

46 Diō Jisu a mibali uzha pě kene ngwa Galili va ye mivityithi madiba divë. Diō anami yi mibë ngwa mia-na ngwëi a mitatyika pě Kepërniaum.

47 Mia yě mijo'na Jisu a pauimě pě Galili mia yě

miwu' pě Judia, a mikič pě yě thī, na dishoshili yě na, a shilikwa na dinzha yě joma miana ngwěi; nadiambilindi a wu bideli mctě.

48 Dič Jisu a mikā yě na; na be sha jī maveka na biniamia kā be tyi mělič.

49 Ngwanami a mikā yě na; Shaywamě, Shilikwa, miana ngwamě a jě' pě gwa.

50 Jisu a yě na; Veka bulia, yâ miana a kimč. Dič mutyi tī a miměli dibongwě di Jisu a mibonhthī yě, dič yě mibulia;

51 Mia yě mishilikwa dič bakubi běi ba mibomita něi na dibonhtha yě na; Yâ miana a kimč.

52 Dič yě mipi' bâ digwěla di yě mitatyili kika; dič bâ ba mikā yě na; Nangothoma digwěla di matani na maba divěbi di mishithi.

53 Dič ngwashajwě a mive' na, dič digwěla dřtlinětě di Jisu a mikā yě na; Yâ miana a kimč; dič yě miměli bâ na atákâ jěi jěshč.

54 Yǒ alemba yibalíč yi Jisu a mikāmi, mia yě miwu' pě Judia na dinzha pě Galili.

THANGÂKÂ 5.

1 Pisha nya bilombi bi dibe' di Baju di mibč, dič Jisu a mibetyi kič pě Jiruselém.

2 Dič pě Jiruselém kuna na diasha di bindámáki atâ' yi thī tī yi thebič pě nlubia wu Hibru na; Bithčida, yi thī na mimbanh mitani.

3 Pě mimbanh mi mi minika nshamba wuněn wu botyi ba mitatyiki, banjimč, na biboka, na ba minkashi, ba bě venhli nkubia wu madiba.

4 Nadiambilindi ngwanlomili a beta shula pě atâki, na dikubili madiba; dič ugwa mibonji shula pě madiba ma mikubika a mijomič nvimi gwěshč wu yě wu na gwō.

5 Dič mutyi a wu ti ngwa mibč na nvimi mabom ma mimbu malali na mimbu mitani na milali.

6 Jisu a mijč yě bia, dič a mive' na, a mibembi tata, dič yě mikā yě na; Wě naka jomič?

7 Dič ngwa ntatyiki a mibulishi yě na; Shaywamě,

mě shi na mutyi ngwa a dishě mě pě atāki, mia madiba ma thi kuba; nji mě bě nzha, wěna nwákâ a daka mě na dithebitha.

8 Jisu a mika yě na; Valikwě, tomba' anânh jâyě, wě ē kiě.

9 Diō mutyi tī a mitē' kika, diō yě mitombithi anân jěi na dikiě. Diō busha bítí bi wu busha bi Shânâ.

10 ¶ Diō Baju ba mikâ ngwa miyomiě na; Busha bi Shânâ bo; shi yiběnh na, wě ē bapi anânh.

11 Diō yě mibulishi bâ na; yě ngwa jomika mě, yě kâ wě na; Tomba' anânh jâyě, wě ē kiě.

12 Diō bâ ba nipi' yě na; Mutyi tī yě nzha, ngwa kâ wě na; Tomba' anânh jâyě wě ē kiě?

13 Diō yě ngwa mijomič a tyi mive' yě; nadiambilindí Jisu a mithokwa pě womba va dibuthě di botyi di wuthě.

14 Pisha ti Jisu a mikâbi yě pě mbanh wumbi Anyambič na dikâ yě na; Sha, wě kimě; sha bebiki pě naké, alombi yiwa' yibe nulami yi jě pě nzha pě gwě thi.

15 Diō mutyi tī a mikič thatha Baju na, ngwa mikiši yě yě Jisu.

16 Nani kě Baju ba mithepili Jisu na dikiěnli yě jotha, nadiambilindi a beta kâmâ ma' ma busha bi Shânâ.

17 ¶ Nji Jisu a mibulishi bâ na; Shaijwamě a thi kuba na dinzha shoka nyi, nani kě mě kuba.

18 Diō Baju ba mikiěnli yě jotha nulami, nadiambilindí a sha woshi busha bi Shânâ dipa, nji' a kâmě nji' na; Anyambič a thi yě Shaijwě, na disheya na Anyambič.

19 Diō Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Mbombo mě kâ be na; Miana a sha woli' kâmâ alombi yěmčtě, věngč yi yě jě Shanli kâmâ; nadiambilindí bilombi bieshě bi yě kâmâ biō nji' Ngwaniana a kâmâ.

20 Nadiambilindí Ngwashanh a dinha Miana, na dilebilič ye bilombi bieshě bi yěmčtě kâmâ; diō a a yě lebilič bishali bi daka bi, na be ba a mamitha.

21 Nadiambilindī mbo Ngwashaijwě a jomitha bikiěnh na dibali biō vě thakiki, mbonā nji Ngwamiana a vě bā thakiki ba yě naka.

22 Nadiambilindī Ngwashaijwě a sha jěli na mutyi, nji dijěli diěshě a věmě diō Miana;

23 Na, botyi běshě ba jungi, Miana, mbo bā ba junh Ngwashaijwě. Yě ngwa sha jungi Miana, a sha jungi nji' Shajwě ngwa milomi yě.

24 Mbombo, mě kā be na; yě ngwa joka dibongwě diamě, na dibunli yě ngwa milomi mě, a thī na thaki' th' adukwā jěshě; diō a sha nzha pě makwa; nji a damě digwa na dinzha ku' pě thakiki.

25 Mbombo mě kā be na; digwěla di thī nzha, di nzlřimě njikě, di bikiěnh bi i joka dioi di Miana mbi Anyambiě; diō bā ba a joka ba a diya.

26 Nadiambilindī mbo Ngwashaijwě a thī na thaki' yěmětě, mbonā nji' yě mivě Miana na a bě na thaki' yěmětě.

27 Diō yě mivě yě nguldi nya dikāmā njělią njikě, nadiambilindī yě Miana ngwa mutyi.

28 Sha mamaka' alombi yi; nadiambilindī digwěla di thī nzha, di bā běshě ba thī pě mashanh ba a joka dioi diei;

29 Na didusha; bā ba mishi kāmā biběnh pě njomia wu thakiki; nji bā ba mishi kāmā bibe pě njomia wu makwa.

30 Měmětě, mě sha woli kāmā na alombi; mbo mě joka nani mě jěliě; diō njělia gwamě wu thī wuběnh; nadiambilindī mě sha toka ndiňwa gwamě mětě, nji ndiňwa wu Shanh ngwa milomi mě.

31 Na mě veshimě pě mbō gwamě mětě, wěna nvesha gwamě wu shi mbombo.

32 ¶ Nwákā a thīyě ngwa veshě pě mbō gwamě; diō mě vemě na, nvesha wu yě veshě pě mbō gwamě, wu thī mbombo.

33 Be ba milomi pě Jōn thī; diō yě miveshi pě mbo-mbo.

34 Nji mě sha nānh na nvesha wu mutyi; nji mě tyubimě bilombi bi, nalikāna na, be kiki.

35 A wu atyiě mětě yi mitholibi na dipanya ; diō be ba miměli dona na bithânh bie i via 'dukwa.

36 ¶ Nji mě thī na nvesha wunen dakami na wumbi Jōn ; nadiambilindí bishali bi Shajwě a mivě mě, na mě kāmiki biō, bishali bití bi mě kāmā, biō bi veshě pě mbō gwamě na Shajwě a milomi mě.

37 Diō Shajwě mětě ngwa milomi mě a miveshi pě mbō gwamě. Be sha joka dioi diei na pel̄, do jě' ntyinh gwěi.

38 Diō be shi na dibongwě diči pě punh' nyani ; nadiambilindí ngwa yě milomi, be sha měliě yě.

39 ¶ Be běnhthě minlěnja, nadiambilindí be jě' na be ba thī na thaki' thī' adukwa jeshě tī, diō miō mi veshě pě mbō gwamě miō mi.

40 Diō be sha měli nzha pě mě thī na ; be bě' na thakiki.

41 Mě sha nānh junh pě botyi ba thī.

42 Nji mě veka begwě na, be shi na thadiňh thambi Anyambiě pě punh nyani.

43 Mě nzhimě na dina di Shajwamě, be do mě nānh ; nji na nwākā a nzhimě na dina dičimětě, kā be nānhmě yě.

44 Be woliki měli na, be ba nānhlia junh be na be, be do toka junh yītī yi wu pě Anyambiě dipa thī.

45 Sha lanhliaka' na, mě ē be lubiliě pě Shanl thī ; ngwa a be lubiliě yě Mosesi, ngwa be ba bunliě.

46 Nadiambilindí na be ba a měli Mosesi, ka be měli-mě nji mě ; nadiambilindí a milčenji pě mbō gwamě.

47 Nji na be sha měli minlěnja miěi ; be ba a měliě mabongwě mamě na ?

THANGÂKÂ 6.

1 Pisha nya bilombi bi Jesu a mikiě pě biatyi bini bi nshio wu Galili, wō nji nsho wu Taiberia ;

2 Diō nshamba wuněn wu mithčpili yě, nadiambilindí ba mijč' bimamia biči bi yě mikāmi botyi ba mitatyika.

3 Diō Jisu a mibetyi pě mbeka na didi tī shī, bā na bajithi běi.

4 Diō dibē' di Baju di nulia di mikunibi.

5 ¶ Diō Jisu a mibenithi mishi mēi na dijē' nshamba wunen wu bē nzha pē yē thī,, diō yē mikā Filip na, Bena ba a shomba bidia vř dieshi botyi ba?

6 (A mikā nani yē diveli yē; nadiambilindī yěmětē mive' mbo yē ē kāmā.)

7 Filip a mibulishi yē na ; bidia bi kwa minkama mi bafura miba bi shi bā kokami, na mutyi jěshě a māngi vishivishali.

8 Nwoto ngwa bajethi bēi, Andru manyanh mbi Simon Pitér, a mikā yē na ;

9 Nděmbishali a thī va, ngwa thī na bibu' bi mpěmba bitani na via bashě bashali baba, nji biō ndī pē dibuthě di botyi di ?

10 Diō Jisu a mikā na, dishaka' botyī shī ; diō womba vatī va wu na ntobi wulibuthě ; diō botyi ba midi shī ba mibē ntangi wu mintâshen mitani.

11 Diō Jisu a minānh bibuki, diō mia yē mivě dibâtā a mikabi biō bajethi bēi, diō bajethi *ba mikabi* ba wu shī di di ; nani nji bashě *ba mibē* mbo bā ba minaka.

12 Mia bā ba mijuli, a mikā bajethi bei na ; Shâbiliaka' bipěshi bi likaka, do bē na alombi yi wosha.

13 Nani kě ba mishâbilia na dilonishě diom di bitonji na bitonji biba běni na bipěshii bi bibu' bi mpěmba bitani, bi ba mishi dia, ba miliki.

14 *Mia* botyi ba mijē' alemba yi Jisu a mikāmi, ba mikā na, Mbombo ngwanshâki tī yē wā ngwa bē na a a nzha pē pěnzhe nyi.

15 ¶ *Mia* Jisu a mive' na ba kumba yē nzha bietha na, ba jebishi yē bibotyi, a mibali thokwa na dikiě pē mbeka yē dipa.

16 Diō mia yō yi mibē yi mbie ugothoma, bajethi bēi ba mishilia pē nshio ;

17 Diō bā ba mitâbi pē alěnji, ba bē dali nsho kiě pē Kapernaum. Diō divityiki di mbiethi, diō Jisu a tyi mibē a uzlímě pē bā ba thī.

18 Diō nshio wu minyanyi na diambi di mpunga wuněn wu mipěpilič.

19 Mbonā mia bā ūba mibē ba dumě makiě malali do

manai ba mijě Jisu a bě thanda pě nsho na makothř, na dinzha kuna na alěnji; dič bā ba minyěnh.

20 Dič yě mikā bā na; Měni; sha nyěngani.

21 Dič bā ba midoni yě nānh pě 'lēnji; dič alěnji yi mitě bě pě kinji' nya bā ba mikičkě.

22 ¶ Bia lēnji, mia botyi ba wu těbitěbi pě biatyi bini bi nsho ba mijě' na alěnji yiwa' yi tyi mibě ti; thō ngě yo yi bajethi běi ba mitâbi, dič Jisu a tyi mitâbi pě 'lēnji nshamba wu bajethi běi, nji bajethi běi ba mikič bā dipa,

23 (Nji bilenji biwā' bi miwu pě Taibiria, na dinzha kuna na womba va bā ba midie mpěmba pishě nya Jisu a mivě dibâtā;)

24 Nani kě mia botyi ba mijě' na, Jisu a tiyi mibě tī, do bajethi běi, dič bā ba mitâbi nji' pě bilenji na dinzha pě Kapernaum matoka mambi Jisu.

25 Dič mia bā ba mijě' yě pě biatyi bini bi nsho, ba mikā yě na; Shajwashl, wě nzhi' va nzha 'dukwa?

26 Jisu a mibulishi na dikā bā na; Mbombo mě kā be na, be toka mě, ana nalikāna be jěmě bimamia, nji nadiambilindí be diemě bibu' bi mpěmba na dijula.

27 Kubika' ashali ana pě bidia bi báthlā, nji pě bidia bi i bembra na dikič pě thaki' tha adukwa jěšč, bi Miana ngwa mutyi kě be vě; nadiambilindí Shanh' Anyambič a keshimě diveka pě yě thř.

28 Dič bā ba mikā yě na; Beshě ba kámiki ndí, na beshě kubiki bishali bimbi Anyambič.

29 Jisu a mibulishi na dikā bā na; Ashali yimbi Anyambič yō yi na, bunliaka' yě ngwa yě milomi.

30 Dič bā ba mikā yě na; Alombi yimamia tñzha yi wě kámā na beshě ba jě' yō na dibunli gwě? Wě kuba ndí?

31 Bashanh bashi ba beta dia manna pě tlakoinbi; inbo yō yi thř lēnjam na; A niivě bā mpěmba wu diebič na diwuṭha pě thobě.

32 Jisu a mikā bā na; Mbombo mě kā be na; Mosěsi a tyi miyě be mpěmba wntí wu miwu' pě thobě; nji Shajwamě yě vě be mpěmba wumbombo wu wu pě thobě.

33 Nadikāna mpěmba wumbi Anyambié, wō yě ngwa pānjkamě na diwutha pě thobě, na divě pěnzhe nyi thakiki.

34 Ba mikā yě na; Shajwashi, vě beshě mpěmba wutš mbainhmbainh.

35 Jisu a mikā bā na; Mě mpěmba wu thakiki; ngwa nzha pě mě thī a tyi gwa pě na' nhathā; ngwa bunli mě a tyi gwa pě na' aveshithě.

36 Nji mě kā be na; be jěmě mě njikě, dič be sha bunli mě.

37 Bā běshě ba Shajwa' vě mě ba a nzha pě mě thī; na yě ngwa nzha pě mě thī, mě tysi majonhli yě.

38 Nadiambilindí mě mipānji na diwutha pě thobě, ana na dinzha kāmā ndijwa gwamě, nji ndijwa gwěi wu ngwa milomi mě.

39 Dič ndijwa wu Shajwě ngwa milomi mě, wō wu na, bā běshě ba yě mivě mě mě sha kuta bā do nwoto, nji mě č bā jomitha ashū yi madimilia.

40 Dič ndijwa gwěi wu ngwa milomi mě wō wu na, mutyi jěshě ngwa a jě' Miana nadibunli yě, a a bě na thaki' tha adukwa jěshě, dič mě č yě jomitha ashū yi madimila.

41 Dič Baju ba minyamilia pě diambi diei, nadiambilindí a mikā na; Mě mpěmba wu mipānji na diwu' pě thobě.

42 Dič bā ba mikā na; Ana Jisu ngwa miana mbo Josčfi wā, ngwa shanh na nyanh ba beshě ba veka? Nji ndí yě kā na; Mě shulimě na diwu' pě thobě?

43 Dič Jisu a mibulishi na dikā bā na; koka' pě nya-mila be na bewě;

44 Shi na mutyi ngwa woliki nzha pě mě thī, věngě na Shajwě ngwa milomi mě a dambitha yě, dič mě č yě jomitha ashū yi madimilia.

45 Yi thī lēnjam na bashāki na; Dič bā běshě ba a bě ba jeka' na Anyambiě. Nani kě mutyi jěshě ngwa a joka na dijetha na Shajwě, a a nzha pě mě thī.

46 Shi na mutyi ngwa jěkamě Ngwashajwě; věnh yě ngwa wu pě Anyambiě thi, yě jekamě Shangwě.

47 Mbombo mě kā be na; Yě ngwa a mě bunli, a a bě na thaki' tha adukwa jeshě.

48 Mě mpěmba wuti wu thakiki.

49 Bashanh bani ba midie manna pě thakombi, diō bā ba migwī;

50 Mpěmba wu pānjikâ na diwu' pě thobě wō wu, na mutyi a dič' gwō yě do gwawě.

51 Mě mpěmba wu thakiki wu mipānji na diwu' pě thobě; na mutyi a diamě mpěmba wu wěna a dimě mashu meshě. Diō mpěmba wu mě ē vě, wō nshoni gwamě, wu mě ē ē vě thaki' tha pěnzhě nyi.

52 Diō Baju ba mishunlia bā na bā na; Wā a woliki beshě vě nshoni gwěi, na beshě ba dia gwō na?

53 Diō Jisu a mikā bā na; Mbombo mě kā be na, na be sha dia nshoni wu Miana ngwa mutyi na dinātā dikitha diěi, wěna be shi na thakiki pě bemětě ba thi.

54 Ngwa a dia nshoni gwamě na dinātā dikitha diamě a a bě na thaki' tha adukwa jeshě; diō mě ē yě jomitha ashū yi madimilia.

55 Nadiambilindi nshoni gwamě gwō bidia mětě, na dikitha diamě diō anātyinātyi mětě.

56 Yě ngwa dia nshoni gwamě na dinātā dikitha diamě a di na mě, mě kě nji mě dika něi pě pungwě.

57 Mbo Shanh' ngwa diga, a milomi mě, diō mě di na Shajwě; imbonā nji' ngwa dia mě yěmětě a a nji di na mě.

58 Mpěmba wu mipānji na diwu' pě thobě wō wu; ana mbo bashanh bani ba midie manna bā digiwadi. Yě ngwa a dia mpěmba wu a a di mashu měshě.

59 A mibonhthi bilombi bi pě sunagogi, a bě jeli pě Kapernaum.

60 Dibuthě di bajethi běi mia bā ba mijoki, ba mikā na; Abanh yideli yi; nzha woliki yō jolič?

61 Mia Jisu a mive' na nlema gwěi na, bajethi běi ba minyamila yō, a mikā bā na; Yi yi nyanyishě begwě?

62 Diō na be jěmě Miana ngwa mutyi a bě beta pě va yě mibonji bě—

63 Nshinhshihli wō wu vě thakiki, nshoni wu shi

na mbambi; mabongwě ma mě bonhtha begwě, mō nshinhshinh, mō nji thakiki.

64 Nji bawâ' ba thiyř pě be ba thř ba sha melikwě; nadiambilindí Jisu a miveki nadiwu' pě ditatyiki bā ba sha mčlikwě na yě ngwa a yě bieshě.

65 Diō yě mikâ na; Nanikě mě kámě be na; shi na mutyi ngwa woliki nzha pě mě thř, na yi sha věbi yě na Shajwamě.

66 Nadiwu' dikanh ditř dibuthâ di bajethi běi ba mibulia, pishě bā do pě na nči thěnhtha.

67 Diō Jisu a mikâ diom na baba na; Be nji' be ka thokwa?

68 Diō Saimon Pitěr a mibulishi yě na; Shajwamě, beshě ba č kič pě nzha thř? Wě thř na mabongwě ma thaki' tha adukwa jěshě.

69 Diō beshě ba mělimě na diveka na, wě Krais mětě, Ngwamiana mbi Anyambič ngwa diya.

70 Jisu a mibulishi bā na; Mě sha-tábâ begwě diom na baba? diō nwoto pě be ba thř yě diabolo?

71 A milubili pě diambi dimbi Judas Aiskariotř, mia-na mbi Saimōn; nadiambilindí yě yě ngwa a yě bieshě, a wu nji nwoto pě diom na baba.

THANGÂKÂ 7.

1 Pisha nya bilombi bi Jisu a midi pě Galili; nadia-mibilindi a tyi mika' di pě Judia na dibomba di Baju ba mikaka yě jotha.

2 Diō dibeki di mimbashě di Baju di kunibimě.

3 Diō bamanyanh běi ba mikâ yě na; Thokwa va wě č kič pě Judia, na bajethi bā' ba jě' bishali bi wě kámâ.

4 Nadiambilindi shi na mutyi ngwa kámâ alombi dishâthâ, mia tř yěmětě a naka bě pě bithânh. Na wě kámâ bilombi bi lebili botyi nyuli nyâyě.

5 Nadiambilindi bamanyanh běi nji ba tyi miměli yě.

6 Diō Jisu a mikâ bā na; Adu' jamě yi sha bě; nji adu' jani yi thi kokamě mbainhmbainh.

7 Botyi ba sha woli be bena; nji ba bena mě, na dibomba di mě kobishě bā na, bishali biabi bi thř bibe.

8 Betyika' bewě pě dibe' di; mě sha beta va pě dibě' di, nadiambilindi adu' jamě yi sha bě kokami

9 Mia yě mikā bâ mabongwě ma, diō yě midi na' pě Galili.

10 ¶ Nji mia bamanyanh běi ba mibě ba shimě beta, diō a mibeti nji pě dibeki, ntyinh mbo dishâthâ ana pě bithanh.

11 Diō Baju ba mito' yě pě dibeki, diō bâ ba mikâ na, A thî vî?

12 Diō minyamila miwu miněn pě dibuthě di botyi pě mbô gwěi. Bawâ ba mikâ na; A thî mutyi mběnh; bawâ nji na; Bia, a dimbishě botyi.

13 Nji tyi mibě na mutyi ngwa milubili pě mbô gwěi kwashi, na nyěnh wu Baju.

14 ¶ Nji pě adu' yi tema nya dibeki Jisu a mibetyi pě imbanh wumbi Anyambiě na dijeliě.

15 Diō Baju ba mimamithi na; Wâ a veka bishanga-ngobi na, yě do jetha?

16 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Njelia gwamě wu shi ngwamě nji wu ngwa milomi mě.

17 Na mutyi a mělině kâmâ ndingwa gwěi, wěna a vemě njelia, do na wu thî wumbi Anyambiě do mě lubila měmětě.

18 Yě ngwa lubila yěmětě a toka něnia gwěi mětě; nji yě ngwa toka něnia gwěi wu ngwa milomi yě, a thî mbombo, diō bibe bi shi něi.

19 Mosesi a tyi mivě begwě minthali? diō shi na mutyi pě be ba thî ngwa tali minthali; ndi be vanh mě jotha?

20 Botyi ba mibulishi na dika na; Wě thî na dimon; nzha vanh wě jotha?

21 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Mě mikâmi ashiali yiwoto diō be beshě ba mamitha yō.

22 Nanikě Mosesi a mivě be neshëbia, (ana nadikâna wu wu wumbi Mosesi, nji wu bashanjwě) diō be shëbë mutyi busha bi shânâ.

23 Na mutyi a shëbimě busha bi shânâ na, nthali wumbi Mosesi wu sha woshaka; be nyanya na mě nadiambilindí mě mikishi mutyi na ntyuthě busha bi shânâ?

24 Sha jeliaka' pě mbō wu njenia, nji jeliaka' njelia wubēnh.

25 Diō ba Jerusalēm bawā' ba mikā na, Ana yě wā ngwa bā ba naka jotha?

26 Diō sha, a thī lubila tema nshēnh diō ba sha kā yě n'alombi. Batoli ba veka mbo' na, wā Krais mětē?

27 Nji wā beshē veka va yě wuka; nji mia Krais kě ē nzha, shi na mutyi ngwa a veka va yě ē wutha.

28 Diō Jisu a miluba' thobě pě mbanh wumbi Anyambič, a bě jělič, na dikā na; Be vemě mě, be veka nji va mě wukamě; diō mě sha nzha měmčtě, nji ngwa lomika mě a thī mbombo, ngwa be sha veka.

29 Nji mě veka yě; nadiambilindí mě wu pě yě thī, diō yě lomika mě.

30 Diō bā ba mina' yě bietha; nji tyi mibě na mutyi ngwa minani mbō pě yě thī, nadiambilindí digwěla diěi di tyi mibě di nzhřímě.

31 Diō dibutha di botyi di mibunli yě, na dikā na; Mia Krais kě ē nzha a a kāmā bimamia nulami na bi, bi wā mikāmi?

32 ¶ Bafaraisi ba mijo' mbo botyi ba minyamila mabongwě ma pě diambi diěi; diō Bafaraisi na baminisč baněn ba milomi balomi na ba bie' yě.

33 Diō Jisu a mikā bā na; bia adukwa yikwě mě thī na nani, wěna mě kiěmě pě yě ngwa milomi mě thī.

34 Be ba a mě toka, diō be tyi jěnč; na va mě tlīyī, tī be sha woli nzha.

35 Diō Baju ba mikā bā na bā na; A a kiě vī, va beshē tyi jě yě? A a kiě pě bā ba shikamě vanjika pě Mavala, na dijčlič Mavala?

36 Dibongwě di di tlī na, di yě kā na; Be ba a mě toka, diō be tyi jěnč; diō va mě tlīyī, tī be sha woli nzha?

37 Pě ashū yi madimilia, yō ashū yinču yi dibeki, Jisu a mitčbi shini na dilubila thoba na; Na mutyi a gwimě avěshithě a nzhř' nātā pě mě thī.

38 Yě ngwa a mě bunli; mbo Nlēnja wu mikāthi; Pě punlī nya māi gwěi wu u woba minlābi mi madiba ma thakiki.

39 Nji a milubili dibongwě di pě diambi di Nshinhshinh *wumbi Anyambiē* wu ba bunli yě ba a nānh; nadiambilindī Nshinhshinh wu akitha wu tyi mibě wu věbimě; nadiambilindī Jisu a tiyi mibě a betyimě pě thobě.

40 * Mbonâ mia botyi balibuthě ba mijoki mabongwě ma, ba mikâ na, Wâ nshâ' mbombo.

41 Bawâ' na; Wâ Krais. Nji bawâ' ba mika na; Krais a a wu pě Galili?

42 Nlénja wu sha kâ na; Krais a a biali pě bana bambi Devid, na pě akoldi yi Bětleém yi Devid a midiyanic?

43 Nanikě ba mibomilia mapendi pě diambi diči.

44 Diō bawâ' ba mikaka yě bietha; nji tyi mibě na mutyi ngwa minani mabō pě yě thî.

45 * Diō balomi ba mibuli pě baminisě baněn na Bafaraisi ba thî; diō ba mikâ bâ na; Ndí be shia nzha něi?

46 Balomi ba mibulishi na; sha bě na mutyi na peli ngwa lubakamě mbo wâ.

47 Diō Bafaraisi ba mibulishi bâ na; Be dimbimě njikě?

48 Batoli, do Bafaraisi ba mělimě yě do mutyi do nwoto?

49 Nji botyi ba ba sha veka minthali ba thî sheniamě.

50 Nikodimo a mikâ bâ na; yě ngwa minzhî pě Jisu thî na mpumia yě nwoto pě bâ ba thî.

51 Nthali gwashi wu jěli mutyi mia tî wu sha bonji joka gwana gwěi na diveka mbo yě kâniâ?

52 Ba mibulishi na dikâ yě na; Wě nji ngwa Galili? Shanga, wě ē jěnč, nadiambilindī nshâ' a tyi těbě na diwu pě Galili.

53 Diō mutyi jěshě a mibulikwa pě mbanh gwěi.

THANGÂKÂ 8.

1 Diō Jisu a mikič pě mbeka wu Baoliv.

2 Diō bia lěnji divityiki shî a mibali nzha pě mbanh *wumbi Anyambiē*, diō botyi běshě ba mishâbilâ pě yě thî; diō yě midi shî na dijeli bâ.

3 Diō Balēnji na Bafaraisi ba minzh̄ pě yě th̄i na mimiali ngwa mibiethibi na minthomi, diō mia bâ ba miteli yě pě tema nyabi,

4 Ba mikâ yě na; Njeli, mimiali wâ a biethibimě na minthomi.

5 Diō Mos̄esi a mityinjili besh̄ pě minthali na; botyi ba ntyinh wi ba wushiki makâki; nji wě ja na?

6 Diō ba mikâ nani, na ba jélikwa yě na dibě na alobambi yi bâ ba lubili yě. Nji Jisu a midâlibi na dílčende pě bishâpâ, na vina viěi.

7 Diō mia bâ ba mibatyi yě na mpikwa, diō a mibenia, na dikâ bâ na, Ye ngwa shi na bibe mbo bi, a bonjiki yě wusha dikâki.

8 Diō yě mibali dâlibâ na dilčendě pě bishâpâ.

9 Diō bâ ba mijoki, ba mikobi na minlema miabi, diō ba midushi nwoto, nwoto, tatyilič pě batoli na dikič pě bandembî; diō Jisu a milili yě dipa, bâ na ngwamimiali pě tema.

10 Mia Jisu a mibenia a tyi mijč' pě na mutyi ngě ngwamimiali; diō yě mikâ yě na; Mimiali wâ, bakobishi bâ ba th̄i vî? sha bě na mutyi ngwa kobishi gwě?

11 Diō yě mikâ na; Sha bě na mutyi, Shajwamě. Jisu a mikâ yě na; Do mě mě sha kobishi gwě; kičkě, sha bali' pě na' kâmâ bibe.

12 ¶ Diō Jisu a mibali lubila nabi na; Mě bithânh bi pěnzhe nyi; yě ngwa thěpilič mě a tyi thěnhtha pě divityiki, nji a a bě na bithânh bi thakiki.

13 Naniké Bafaraisi ba mikâ yě na, Wě vešhi pě mbô gwâyě; nvesha gwâ wu shi mbombo.

14 Diō Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Mě gwa na veshi pě mbô gwanič, nvesha gwamě wu th̄i mbombo; nadiambilindî mě veka va mě miwuthě, na va mě kič; nji be sha veka va mě wuka, do va mě th̄i kič.

15 Be jělič mbo milema miani mi th̄ily; mě sha jělič na mutyi.

16 Diō na mě jělimě, njelia gwanič wu th̄i mbombo; nadiambilindî mě shi mě dipa, nji besh̄ na Shanh ngwa milomi mě.

17 Yi thî nji lénjamě pě minthali miani mětě na; nvesha wu botyi baba wu thî nge mbombo.

18 Mě nwoto ngwa veshě pě diambi diamě, diō Shanh ngwa milomi mě yě nji veshě pě mbō gwamě.

19 Diō ba mikâ yě na; Shanh a thî ví? Jisu a mibulishi bâ na; Be sha veka mě do Shajwamě; na be ba veka mě, ka be veka nji' Shajwamě.

20 Jisu a milubili mabongwe ma pě alongwě yi mabâm mia yě mijeli pě mbanh wumbi Anyambiě. Diō tysi mibě na mutyi ngwa mibie' yě nadiambilindí digwěla diēdi tysi mibě di nzhiiné.

21 Adukwa yiwâkâ Jisu a mikâ bâ na; Mě kiěmě, diō be ba a me toka, diō be ba gwa na bibe biani; va mě thî kiě be sha woli nzha tî.

22 Diō Baju ba mikâ na; A a jō nyuli nyěi mětě? Nadiambilindí a kâna; Va mě thî kiě be sha woli nzha.

23 Diō yě mikâ bâ na; Be wumě pě shî nji mě wumě pě thobě; be ba thî ba pěnzhe nyi, mě shî ngwa penzhe nyi.

24 Nanikě mě kâ be na; be ba a gwa na bibe biani; nadiambilindí na be sha měli na, mě thîyî, wěna be gwimě na bibe biani.

25 Diō bâ ba mikâ yě na; Wě nzha? Diō Jisu a mikâ bâ na; Mě thî ngě mbo mě thî be thathâ na diwu pě ditatyiki.

26 Mě thi na ma' malibuthlě ma mě thaki pě mbō gwani na dijeliě; nji yě ngwa milomi mě a thi mombô; diō ma' ma mě shikamě joka něi, mě bonlitha inđ botyi ba pěnzhe nyi.

27 Ba tysi mive' na, a thî nabi lubila pě mbō wu Shajwě.

28 Diō Jisu a mikâ bâ na; Na be petyimě Miana ngwa mutyi wěna be vemě na, mě thîyî, diō mě sha kamikâ n' alombi měmětě, nji mbo Shajwa' a mijeli mě, nanikě mě lubila ma' ma.

29 Diō yě ngwa milomi mě a thi nji na ně; Shanh' a sha lika mě dipa, nadiambilindí mě kâma bilombi bi yě dinha mbainhimbainh.

30 A bě lubila mabongwě ma, balibuthlě ba mibunli yě.

31 Diō Jisu a mikā Baju batī bamibunli yě na; Na be jēmiliamě na njelia gwamě, wěna be běmě bajethi bamě mbo :

32 Diō be ba a veka ma'mambombo, diō ma'mambombo ma a be dishě bana ba njř.

33 ¶ Ba mibulishi yě na; Beshě bana bambi Abraam, diō beshě tyi mibě mishaka mi mutyi na peli ; nji ndř wě kā na ; Be ba a bě bana ba njř.

34 Jisu a mibulishi bâ na ; Mbombo mě kā be na, mutyi jěshě ngwa kâmā bibe, yě nshaka wu bibe.

35 Diō nshaka wu sha dika pě mbanh adukwa jěshě ; miana a di adukwa jěshě.

36 Nanikě na miana a dishimě be bana ba njř, wěna be běmě bana ba njř mětě.

37 Mě veka na be bana bambi Abraam ; nji be naka mě jotha, nadiambilindí njelia gwamě wu sha bě na nyijwa pě ba ba thř.

38 Mě luibila ma ma mě jěkamě na Shajwamě ; diō be njikě be kâmā ma ma be jěkamě na Shajwani.

39 Ba mibulishi na dikā yě na ; Shajwashi yě Abraam ; Jisu a mikā bâ na ; Na be ba běmě bana bambi Abraam, wěna be kâniimě bishali bimbi Abraam.

40 Nji va be naka mě jotha, mutyi ngwa shikamě be thatha mambi ma_mbombo ma mě mijoki na Anyambiě ; Abraam a tyi mikâmi mbonâwu.

41 Be kâmâ bishali bi Shajwani. Diō bâ ba mikâ yě na ; Beshě tyi mibialiě na mathalia ; Beshě ba thř na Shanh nwoto, yě Anyambiě.

42 Diō Jisu a mikâ bâ na ; na Anyambiě a běmě Shajwani, wěna be dinhmě mě ; nadiambilindí mě midushi pě Anyambiě thř na dinzha woni ; diō mě tyi minzhř měmětě, nji yě milomi mě.

43 Ndř be sha veka nthaka gwamě ? nadiambilindí be sha woli' joli njelia gwaině.

44 Be ba thř ba Shajwani diabolo, diō mimbonzhi mi Shajwani be meli' mič kâmâ. A wu njothingwa-botyi nadiwu' pě dítatyiki, yě do di pě ma mambombo ; nadiambilindí ma' mambombo ma shi nči. Mia yě lu-

bila bika pě, a lubila mbiei mětě; nadiambilindí a thí ndioba, yě nji shanh' ngwa bikapě.

45 Nji nadiambilindí mě lubila ngě mbombo, be sha měli mě.

46 Nzha pě be ba thí ngwa kobishakamě mě na bibe? diő na mě lubimě mbombo ndí be sha měli mě?

47 Yě ngwa thí mutyi mbi Anyambiě, a joka mabongwě mambi Anyambiě; nani kě be sha joka nadiambilindí be shi bambi Anyambiě.

48 Baju ba mibulishi na dikā yě na; Beshě sha jombia kā na, wě Ngwasemeria wě thí nji na dimoni?

49 Jisu a mibulishi na; Mě shi na dimoni, nji' mě junh Shajwamě, diő be sha jungi mě.

50 Mě sha toka thakumi thařně; a thíyř ngwa toka na dijeliě.

51 Mbombo mě kā be na; na mutyi a talimě dibongwě diamě wěna a tyi jě' digwa nadikiě adukwa jeshě.

52 Diő Baju ba mikā yě na; Beshě vemě dě na, wě thí na dimoni. Abraam a gwimě bā na basháki; nji wě kā na; Na mutyi a talimě dibongwě diamě a tyi kieka digwa na dikiě adukwa jěshě.

53 Wě daka shajwashi Abraam, ngwa thí bo? Diő basháki ba thí bo. Wě vityitha nyuli nyā mětě na?

54 Jisu a mibulishi na; Na mě uňishimě nyuli nyamě mětě wěna něnia gwamě wu shi n' alombi; Shajwamě yě uňishě mě, ngwa be kā na, yě Anyambiě ngwashi.

55 Diő be sha veka yě: nji mě veka yě; diő na mě kámě na, mě sha veka yě, wěna mě běmě ndioba mbo begwě; nji mě vemě yě mě talič nji mabongwě měi.

56 Abraam ngwashajwani a midoni jě' ashu jamě; diő yě mijě yō, yě didoma nji di.

57 Diő Baju ba mikā yě na, Wě na dibialič wě sha shilič mabom ma mimbu matani, diő wě mijě. Abraam?

58 Jisu a mikā bā na; Mbombo mě kā be na; mia tř Abraam a sha bě, mě diya.

59 Diő bā ba miláli makáki na; ba wusha yě mā;

nji Jisu a mishâthibi, diō yě midushi pě mbanh wumbi Anyambič, na dinula pě tema nyabi; nanikě yě mikičkě.

THANGÂKÂ 9.

1 Diō mia Jisu a minuka a mijě mutyi ngwa mibiali njimě.

2 Diō bajethi běi ba mipi' yě na; Shaŋwashi, wâ, na shaŋwě na nyajwě nzha mikâmi bibe, mia yě bialiki njimě?

3 Jisu a mibulishi na; Ana wâ do shaŋwě na nyajwě ba mikâmi bibe; nji na bishali bimbi Anyambič bi jěnikwa nči.

4 Mě kubiki bishali biěi bi ngwa milomi mě mia busha bi thî na ndanh, mpuma wu thî nzha, wu u bě do bě na mutyi ngwa woli kuba ashali.

5 Mia mě thî na pě pěnzhe nyi, mě bithânh bi pěnzhe nyi.

6 A mibonhthi mabongwě ma, diō yě mivambi mathânhî pě shî na dipula bishâpâ bitéki na mathânhî, diō yě mijâli bishâpâ bití pě mishi ma ngwanjimě, na dikâ yě na:

7 Kič joba' pě atâ' yi Siloam, (di thî na nzyilia na bilomika:) diō yě mikič na dijobitha, diō yě mibulia a a nzha jěně.

8 Bâ ba wu wâ, na bâ ba mijě yě a bě njimě, ba mikâna, Ngwa beta di shî na diběmba ana yě wâ?

9 Bawâ ba mikâna; Yěně; bawâ nji' na; A thî mbo yě; yémětě mikâna: Mě yěni.

10 Diō bâ ba mikâ yě na; Mishi mâ ma bangwa na?

11 Diō yě mibulishi na dikâna; Mutyi ngwa thebi na Jisu a mipuli bishâpâ bitéki, na dijâli mě biō pě mishi, diō yě mikâ mě na; kič joba' pě atâ' yi Siloam, diō mě mikič jobitha, diō mě jěkamě njikě.

12 Diō bâ ba mikâ yě na; A thî vî? Diō yě mikâna; mě sha veka.

13 Ba mindeshi yě ngwa wu njimě pě Bafaraisi ba thî.

14 Diō ashu yití yi wu busha bi, Shânâ mia Jisu a mipuli bishâpâ bitékë na dibanhthâ yě mishi měi.

15 Diō Bafaraisi ba mipi' nji yě na; mishi mâ ma

mibangwa na? A mikâ bâ na; A mikeshi bishâpâ bitékč pě mishi mamě, dič mě mijobithi, dič mě jěkamě njikč.

16 Nanikč Bafaraisi bawâ' ba mikâ na; Mutyi wâ a sha wu pě Anyambič thî, nadiambilindî a sha tali bu-sha bi shânâ; bawâ' ba mikâ na; Mutyi mbe a woliki kâmâ bimamia mbo bi na? Dič ba mibomilia mapende pě diambi diči.

17 Dič bâ ba mibali kâ ngwanjimč na; Wě ja na pě mbô gwei, pě diambi di yě lâlishi wě mishi? A mikâ na; A thî nshâki.

18 Nji Baju ba tyi miměli pě diambi diči na, a wu njimč, dič mishi mči ma milâlič věngč na ba thebimě shanh' bâ na nyajwě ngwa mishi mči ma milâlič.

19 Dič bâ ba mipi' bâ na; Miana ngwani wâ ngwa be ka na a mibiali njimč? Dič a jěmč dě nandî?

20 Dič shanh' na nyajwě ba mikâ bâ na; Beshč ba veka na, miana ngwashli wâ, beshč ba veka nji na, a mibiali njimč.

21 Nji mbo yě jěkamč va, beshč sha veka; na ngwa lâlishakamč yě mishi beshč sha veka; a mbič mutyi mibathč; pika' yě, yěmětč kě lubila.

22 Shauli na nyajwě ba milubili mabongwě ma, nadiambilindî ba minyěnh Baju; nalikana Baju ba mibč ba latyimč ashoka na; na mutyi a měniimč na yě Krais; wěna a thokwamč pě sunagogi.

23 Nanikč shanh' na nyajwě ba mikâ na; A thî mutyi mibathč, pika' yě.

24 Dič bâ ba mibali theba mutyi ngwa wu njimč na dikâ yě na; Paka' Anyambič; beshč vemč na mutyi wâ a thî mbe.

25 A mibulishi na dikâ na; Na a thî mbč, mě sha veka; mě vemč alombi yiwoto, na, mě wu ujimič, nji mě jěmč dě kiava.

26 Dič bâ ba mibali yě kâ na; A nrisha wě ndî? A milâlishi wě mishi mâyč na?

27 A mibulishi bâ na; Mě shimč be thathla, dič be sha jolikwě; ndî be naka bali yě joka? Be naka bě bajethi běi njikč?

28 Diō bā ba milēnh yě na dikā na; Wě njethi ngwěi, nji beshē bajethi bambi Mosēsi.

29 Beshē ba veka na, Anyambiē a miluba na Mosēsi; nji alombl mutyi yi beshē sha veka va yě wuka.

30 Diō ngwanjimě a mibulishi na dikā bā na; Sha, atē alombi yimamia yi na; be sha veka va yě wuka; nji a lālismē mě mishi.

31 Diō beshē veka na; Anyambiē a sha joli babe; nji na mutyi a běmě njunh ngwambi Anyambiē na dikāmā ndingwa gwěi, yě ngwa yě joliē.

32 Pěnzhe nyi na ditatyiliē, yi sha jokwa na, mutyi a lālismē mishi ma mutyi ngwa mibiali njimě.

33 Na mutyi wā a a bě do wu pě Anyambiē thī a sha kāmā n' alombi.

34 Diō bā ba mibulishi na dikā yě na; Wě mibiali na bibe nantyuthé diō wě jeli beshē? Diō ba midushi yě pě nshēnh.

35 Diō Jisu a mijo na, ba midushi yě pě nshēnl, nji mia a mijě yě a mikā yě na; Wě bunli Miana mbi Anyambiē?

36 A mibulishi na dikā na; Yě nzha, na mě bunli yě, Shajwamē?

37 Diō Jisu a mikā yě na; Wě jěmě yě, yě nji yě ngwa thī nāyě lubila.

38 Diō yě mikā na; Shajwamē mě bunlimě; diō yě mingonjibi pě yě thī na dijunh yě.

39 Diō Jisu a mikā na; Mě nzhimě pě pěnzhě nyi pě diambi di njelia na, bā ba sha jěkě, ba jěkě, na bā ba jeně, ba bě banjimě.

40 Diō bā ba Bafaraisi ba wu něi ba mijo' mabongwě ma, diō bā ba mikā yě na; Beshē thī nji banjimě?

41 Jisu a mikā bā na; Na be ba a bě banjimě ka be shi na bibe; nji be kā va na; Beshē ba jěmě; nanikě bibe biani bi dikamě.

THANGĀKĀ 10.

1 Mbombo mě kā be na; Yě ngwa Sha nyija' pě dia-sha di mbanh wu bindāmāki, uji yě dibeta mbō wākā, yě njibi na njanzhi.

2 Nji ngwa nyinhtha pě diasha yě ntali ngwa bindāmāki.

3 Ngwa věnhli diasha a dibitha yě diasha; diō bindāmā' bi joka dioi diei; a theba nji bindāmā biei na mina mabi, na didushi biō pě nshěnh.

4 Diō na a dushimě bindāmā' biei, a kiě pě boshě bia-bi; diō bindāmā' bi thěpilič yě, nadiambilindí bi veka dioi diei.

5 Nji bi tyi thěpili mutyi nwâkâ, nji bi i yě nyěnh na nvilě; nadiambilindí bi sha veka moi ma botyi bawâkâ.

6 Jisu a mikanithi bâ ngana nyi; nji ba tyi mive' ma' matí ma yě milubili bâ.

7 Diō Jisu a mibali kâ bâ na; Mbombo mě kâ be na, mě diasha di bindāmāki.

8 Bâ beshě ba mibonji nzha na mě, bâ bajibi na bajanzhi; nji bindāmā' bi tyi mijoli bâ.

9 Mě diasha; na mutyi a nyijimě pě mě thî wěna a kimě; diō yě kě nyinhthi na didusha, diō yě ē jě bidia.

10 Ngwanjibi a sha nzha alombi yiwâkâ ngě dijiba na dijotha, na dishilič; mě nzhî na ba bě na thakiki, na ba buliki nji na thô bě.

11 Mě ntali ngwa bindāmā ngwamběnh; ntali ngwa bindāmā ngwamběnh a ni' thaki' thěi pě diambi di bindāmāki.

12 Nji ngwankubi, yě do bě ntali ngwa bindāmāki, ngwa shi nji' mětě mbi bindāmāki, a jě nzhě a bě nzha, diō yě lika bindāmāki na dinyěnh; diō nzhě bie' biō na dřvanjaka bindāmāki.

13 Nkubi a nyěnh, nadiambilindí a thî nkubi a shi nji na mbambi na bindāmāki.

14 Mě ntali ngwa bindāmāki ngwamběnh; mě veka nji bindāmā' biamě, diō mě vekwamě na mbiamě.

15 Mbo Shajwě a veka mě, nanikě nji mě veka Shajwe; diō mě ni' thaki' thamě pě diambi di bindāmāki.

16 Diō mě thî na bindāmā' biwâ' bi shi bi ndainh wu; mě ndeshiki nji' biō bi i joka dioi diamě; diō wu u bě ndianh wuoto na ngwantali nji' uwoto.

17 Pě diambi di diō Shajwamě a dinha mě, nadia-

mbilindī mě ni' thaki' thamě, diō mě ē bali nji' thō nānh.

18 Shi na mutyi ngwa a mě thō nānh; nji mě ni' thō mémētě; Mě thí na nguldi nya dini' thō, diō mě thí na nguldi nya dibali thō nānh. Dibongwě di mě nānh mě diō pě Shaijwamě thí.

19 Diō Baju ba mibali boma mapendě pě diambi di ma' ma.

20 Diō bawā' balibuthě ba mikā na; A thí na dimoni, a kwīmě nji' miěnh yě; ndī be joli' yě?

21 Bawā' ba mikā na; Mabongwě ma ma shi mabongwě ma mutyi ngwa thí na dimoni. Dimoni di woli ki lālīshě mishi ma ba njimě?

22 Diō dibe' di mbetya wu mbanh wumbi Anyambiě di wu pě Jiruselem, yi wu nji' adukwa yi divěbě.

23 Diō Jisu a mikāmbikā pě mbanh wumbi Anyambiě pě nshinhtha wumbi Solomōn.

24 Diō Baju ba minzhī pě yě thí bāata, na dikā yě na; Abembi yitinzha yi wě na dibomishě beshě mapendě? Na wě Krais mětě, kwasha' beshě mbo.

25 Diō Jisu a mibulishi bā na; Mě shimě be bonhtha, diō be sha mělikwě; bishali bi mě kākamě begwě, na;

27 Bindāmā' biamě bi joka dioi diamě, diō mě veka biō; bi thěpili nji' mě,

28 Diō mě vě biō thaki' thia adukwa jěshě, diō bi tyi mashitha na dikiě pě adukwa jěshě; tyi bě na mutyi ngwa a mě biō thambitha pě mbō gwamě.

29 Shaijwamě, ngwa mivě mě biō, a thí něn nulami na botyi běshě; diō shi na mutyi ngwa woliki biō thambitha pě mbō wu Shaijwamě.

30 Beshe na Shaijwamě beshě thí nwoto.

31 Diō Baju ba mibali lālā makāki, na, ba wusha yě mō.

32 Jisu a mibulishi bā na, Mě lebilimě be bishali běnh bilibuthě na diwn' pě Shaijwamě thí; pě ashali yiti yinzha yi be wusha mě makāki?

33 Baju ba mibulishi yě na; Pě diambi di ashali yiběnh beshě sha wushi wě makâki, nji pě diambi di ntákwa wumbi Anyambiě, nadiambilindí wě bě nji mutyi, wě sheikwa na Anyambiě.

34 Jisu a mibulishi bā na, Yi shi lénjam pě minthali miani na, mě mikâ na, be ba thî binyambiě?

35 Na a mithebi bā binyambiě ba bibongwě dimbi Anyambiě di minzhî pě bā ba thî, (diō nlénja wu sha woli wosha ;)

36 Yě ngwa Shajwě a mikithishě na diloma pě pě-nzhe nyi, be kâ yě na; Wě tâthâ Anyambiě nadiambilindí mě kâmě na; Mě Miana mbi Anyambiě?

37 Na mě sha kâmikâ bishali bi Shajwamě, sha mě-liaka' pě mě;

38 Nji na mě kâmimě, be do mě měliě, měliaka' bishali; na be veki na dimeliě na, Shajwě a thî na mě, mě njî' něi.

39 Nanikě bā ba mibali yě toka bietha; nji yě mithokwa bā pě mbō gwabi;

40 Na dibali kiě pě biatyi bi Jordan, pě womba va Jön a mibonji baptaiza; diō yě midi tî.

41 Diō balibuthě ba minzhî pě yě thî; diō bā ba mikâ na; Jön a tyi mikâmi n' alombi yimamia; nji ma' měshě ma Jön a mibonhthî pě diambi di mutyi wâ ma thî mbo.

42 Diō balibuthě ba mibunli yě tî.

THANGÂKÂ 11.

1 Mutyi a mitatyika ngwa bieta thebič na, Lazarus ngwa Běthani, akoldi yimbi Meri, bā na manyanjwě Marta.

2 Yě Meri tî ngwa mijali Jisu jâmbâ, na dipimbitha mako' měi na shoi nyěi, ngwa ndomi Lazarus a bieta tata.

3 Diō bakali běi ba mikëshi nthebili pě yě thî na, Shajwashii, sha', ngwa wě dinha a thî tata.

4 Mia Jisu a inijo' nani, a mikâ na; Ntatyiki wi wu shi wu digwa, nji pě diambi di nenia wunbi Anyambiě na, Miana mbi Anyambiě a něniki na gwō.

5 Dič Jisu a midinga Marta, bâ na manyaijwč, na Lazarus.

6 Nanikč mia yě mijo' na a thī tata, a mitha' na' tī mashu maba pě womba va yě wu na peli.

7 Pisha tī dič yě mikā bajethi běi na; Mbaliaka, kič pě Judia.

8 Dič bajethi ba mikā yě na; Shajwashi, Baju ba kamč wě wusha makā' kia, dič wě bali nji' tī kič?

9 Jisu a mibulishi na; Ndanh na ntyuthč nyi shi diom di magwěla na magwěla maba? Na mutyi thěnhtha na ndanh, a sha duma' dibaki, nadiambilindī a jě' bithanh bi pěnzhe nyi.

10 Nji na mutyi thěnhtha na mpuma, a dumitha dibaki, nadiambilindī bithanh bi shi něi.

11 A mikā ma' ma, dič pisha tī a mikā bâ na; Jombi ana Lazarus a thī vithō; nji mě kičmě na mě jemi' yě.

12 Dič bajethi běi ba mikā na; Shajwashi, na a thī vithō wěna a kimě.

13 Nji Jisu a milubili pě diambi di digwa diči; nji bâ ba milanhlí na, a milubili pě diambi di njália wu vithō.

14 Dič Jisu a mikwashithi bâ na; Lazarus a gwīmč.

15 Dič mě donimě pě diambi diani na, mě tysi wu tī, na, be mělikwě; nji ngička' pě yě thī.

16 Dič Tōmasi, ngwa bieta thebič na, Dīdimīš a mikā bajethī bawā' na; Ngieka' bena běshč, bena běslč ba a gwa nči.

17 Mia Jisu a mipami, a mikābi yě a mbie na ditha' shahn̄l mashu manai.

18 Dič Běthani yi wu kuna na Jiruselem na dikie' diwoto.

19 Dič Baju balibuthč ba mibč ba nzhīmč pě Marta na Meri ba thī; nzha bâ jibitha pě diambi di ndomi abi ngwa gwaka.

20 Dič mia Marta a migo' na, Jisu a thī nzha, a mikič něi bomita; nji Meri a wu ngč na' diya pě mbanh.

21 Dič Marta a mikā Jisu na; Shajwainč, na wě č bě va ka ndomi ashi a sha gwa.

22 Nji mě veka dě na, bilombi biěshč bi wě pikā Anyambič a wě bič vě.

23 Diō Jisu a mikā yě na; Yā ndomi kě ē jomia.

24 Marta a mikā yě na; Mě veka na, a a jomia njomia
wu ashu yi madimilia.

25 Jisu a mikā yě na; Mě njomia na thakiki. Ngwa
bunli mě, a gwana gwa, a a diya.

26 Diō mutyi jěshě ngwa thī diya na na dibunli mě,
a tyi gwa na dikiē adukwa jěshě. Wě mělimě dibo-
ngwě dī?

27 Diō yě mīkā yě na; Inh, Shajwamě; mě mělimě
na, wě Krais, Miana mbi Anyambič, ngwa thī nzha pě
pěnzhe nyi.

28 Diō mia yě mishi lubila ma' ma, a mikiē na dithe-
ba Meri, ngwamanyaiwě dishâthâ na; Njeli a nzhī-
mě, a thī wě theba.

29 Diō mia yě mijoki, a mitě těbě na dinzha pě yě
thī.

30 Nji Jisu a tyi mibě a pamimě pě mbokě; nji a wu
pě womba va Marta a mibomita něi.

31 Diō Baju ba wu něi pě mbanh, na dingānhthâ yě,
mia bā ba mijě' Meri a těkě těbě na diduslia, ba mithě-
pili yě na; ka a thī kiě pě shânlı, kiě the' tī.

32 Diō mia Meri a minzhī pě va Jisu a wuthě, na dijě'
yě, a mingonjibi pě mako' měi, na díkā yě na; Sha-
jwamě, na wě ē bě va, ka ndomi amě a sha gwa.

33 Nanikě mia Jisu a mijě' yě a bě thetha, na Baju ba
minzhī něi njikě ba bě thetha, a mibě na ngâtâ nyaněn
pě nlema, na dijě' njuki.

34 Diō a mikā na; Be shâli yě vř? Ba mikā yě na;
Shajwash, nzha jěkě.

35 Jisu a mithethi.

36 Diō Baju ba mikā na; Shanga mbo yě midinga yě!

37 Diō bawā' ba mikā na; Wā ngwa milâlishi mishi
ma ngwanjimě, a tyi wu na nguldi nya dipepa mutyi
wā na, a sha gwîki?

38 Diō Jisu a mibali bě na ngâtâ nyaněn, diō yě
minzhī pě shânlı. Nyi wu buli, diō díkā' di mimika
pě biō.

39 Jisu a mikā na; Thokaka' dikâki. Marta ngwa-
kali mbi ngwa gwaka a mikā yě na; Shajwamě, shoka

nyi a numbimě; nadiambilindí a mbie na digwa mashu menai.

40 Jisu a mikâ yě na; Mě sha kâ wě na, na wě mělimě wěna wě jémě nguldi nyambi Anyambič?

41 Diō bâ ba mithothi dikâki pě va ngwakiěnh a minikani. Diō Jisu a mibenithi mishi měi, na dikâ na; Dibâtâ, Shajwamě, nadiambilindí wě mijoli mě.

42 Diō mě veka nji' na wě joli mě adukwa jěshč; nji pě diambi di botyi ba tětha ba mě lubimě, na be měli na wě milomi mě.

43 Mia yě milubili ma' ma a milânh na dioi diněn na; Lazarus, dushika woni.

44 Diō ngwa ngwaka midushi; maka' na mabō dipiam na mindamba; diō boshi biěi bi wu dipiam na avělěshč. Jisu a mikâ bâ na; Tyiňakâ' yě, a thěnhthakani.

45 Diō dibutha di Baju, di minzhí pě Meri thî, na dijě' mambi ma Jisu a mikâmi, ba mibunli yě.

46 Nji bawâ' ba mikič pě Bafaraisi ba thî, na dithatha bâ bilombi bi Jisu a mikâmi.

47 Diō baminisč baněn na a běki, wěna botyi běshč ba bunlimě yě; diō Baroman ba a nzha na dishilič bena womba na divala.

48 Na bena mčlimě na a běki, wěna botyi běshč ba bunlimě yě; diō Baroman ba a nzha na dishilič bena womba na divala.

49 Nji nwâtâ pě bâ ba thî ngwa thebič na, Kaiefasi ngwa wu minisč ngwaněn mbu wutî, a mikâ bâ na; Be sha veka n'alombi,

50 Dô lanhlí na, yi thî yiběnh pě bena ba thî na, mutyi nwoto a gwî' pě ashěnh yi botyi, diō divala na ntyuthč do shiithč.

51 Nji a tyi mibonlhthî dibongwě di yěmčtě, nji a wu minisč ngwaněn mbu wutî, diō yě mishâ' na, Jisu a a gwa pě ashěnh yi divala dinádi;

52 Nji ana pě ashěnh yi divala dinádi dipa, nji na, a shâbiliaka' pě yiwoto bana bambi Anyambič ba thî vanjika vanjika.

53 Nanikě na diwu' ashu yitī ba mikiě ashoka bikiě na bikiékě mbo bâ ba jo' yě.

54 Nanikě Jisu a tyi mithenhtha pě na' na biteni pě Baju ba thî; nji a mithokwa tî pě pěnzhe nya thî kuna na thakombi, pě akoldi yi thebič na, Ifraim, tî bâ na bajethi běi ba midiyani.

55 Diō dibe' di nulia di Baju di mibě di mbie kuna; diō balibuthě ba miwu pě pěnzhe na dibeta pě Jiruse-lém mia dibe di sha bě, na ba koshi' manyuli mabi.

56 Diō ba mito' Jisu, diō bâ na bâ ba miluba' pě mbanh wumbi Anyambič těbitěbi na; Be jě' na, a tyi nzha pě dibeki?

57 Diō baminisě baněn na Bafaraisi ba mibě ba shimě bomili botyi na; na mutyi a vemě va yě thiyí, a thakiki, na ba bie' yě.

THANGÂKÂ 12.

1 Mia mà ma mibě ma likamě mashu matani na yiwoto wěna dibe' di nulia di běmě, Jisu a minzhî pě Bětani, va Lazarüs ngwa migwî a midiani ngwa yě mijomithi.

2 Diō ba mithambili yě bidia tî, diō Marta a mivenhli atabili; nji Lazarüs a wu nwâkâ ngwa bâ něi ba midi-ya pě atabili.

3 Diō Meri a minânh digwěla di jâmbâ yi narda yi wu na dishombi dideli, diō yě mijáli yô pě mako' mambi Jisu na dipimbitha mako' měi na shoi nyči; diō inbanh wu milonji na anumba yi jâmbâ.

4 Diō nwoto pě bajethi běi, Judas Aiskariot, mbi Simon, ngwa mibě na a a yě bieshě, a mikâ na;

5 Ndî jâmbâ yi yi sha shombiba na minkama mi bafura miba, na divebič bamimbubi?

6 A tyi mikâ mbotyi nadiambilindî a wu na bamimbubi na mbambi; nji nadikâna a wu njibi, yě nji wu na mianzhě na dijiba bilombi bi bâ ba mitâbiki tî.

7 Diō Jisu a mikâ na; Pata' yěni, a talimě yô pě ashu yi nshâthibia gwamě.

8 Nadiambilindî bamimbubi be ba thî nabi mbainh-mbainh, nji beua shi mbainhimbainh.

9 Diō Baju balibuthē ba mive' na a thī tī; diō ba minzhī, ana pě diambi dimbi Jisu dipa, nji na ba jě' Lazarūs, ngwa yě mijomithi.

10 Nji baininisē banēn ba mibonji ashoka na, ba jo' nji' Lazarūs.

11 Nadiambililindī Baju balibuthē ba mikič bunli Jisu na diambi diči.

12 Bia lēnji botyi balibuthē ba minzhī pě dibeki, mia bâ ba mijo' na Jisu a thī nzha pě Jiruselem̄,

13 Ba minānh bibombi bi binjiki na didusha kič bomita něi; diō ba milānh na; Hozana; dibâtā di bě' pě Abotyi yi Israel, ngwa thī uzha pě dina dimbi Anyambič.

14 Diō mia Jisu a mijě' buru ngwashalič, a mijebi yě, mbo yō yi thī lēnjam na;

15 Sha nyěngi, miana ngwamiali ngwa Sion; sha', abotyi jā yi thī nzha, betani pě miana ngwa buru.

16 Diō bajethi běi ba tysi mijombia veka ma' ma pě ditatyiki; nji mia Jisu a mibetyi pě thobě diō bâ ba mishimisha na, ma' ma ma thī lēnjam pě mbō gwěi, diō bâ ba misha nji' yě ma' ma.

17 Diō botyi ba wu něi, ba mithaka mbo yě mithebi Lazarūs na diwutha pě shānh, na dijomitha yě.

18 Pě diambi di diō botyi ba mibomita něi, nadiambililindī ba mijo' na, a mikāmi mamia wu.

19 Diō Bafaraisi ba mikā bâ na bâ na; Be jěmě mbo be sha kámā u'alombi? Sha', botyi běshě ba thī yě thěpilič.

20 Diō Bagriki ba wu pě nshamba ngwabi wu mibetyi nzha junh pě dibe' di;

21 Diō bâ ba minzhī pě Fílīp thī ngwa Betsaida yi Galili, na dipika yě na; Shajwash, běshě naka jě' Jisu.

22 Fílīp a minzhī na dithathā Andru; diō Andru bâ na Fílīp ba mithathī Jisu.

23 Diō Jisu a mibulishi bâ na; Digwěla di nzhīmě di Miana ngwa mutyi a něniki.

24 Mbombo mě kā be na; na thambashi tha mpotyi tha shia kwa pě bishápâ na digwa, wěna tha dimě thō dipa; nji na tha gwīmě wěna tha jumimě balibuthē.

25 Yě ngwa dinha thaki' thěi a a thō kutyitha; diō yě ngwa bena thaki' thěi pě pěnzhe nyi, a a thō tali pě thaki' tha adukwa jěshě.

26 Na mutyi a kubimě mě ashali a thěpili' mě; diō va mě thiýí, tū njikě nkubi ngwamě kě ē bě; diō na mutyi a kubimě mě ashali wěna Shajwamě a junhmě yě.

27 Va nlema gwamě wu jě' njuki; nji mě kā na? Shajwamě kishi' mě pě digwěla di? nji pě diambi di, diō mě nzhakamě pě digwěla di.

28 Shajwamě, něnishi' dina diayě. Diō dioi di minzhī na diwu' pě thobě na; Mě miněnishi diō, mě ē nji diō bali něnishě.

29 Diō botyi ba wu tř těbitěbi na dijoka, ba mikā na; Ngali. Bawā' ba mikā na; Ngwanlomili a thi něi lubila.

30 Jisu a mibulishi na dikā na; dioi di di sha nzha pě diambi diamě, uji pě diambi diani.

31 Njělia wu pěnzhe nyi wu thi va; va ngwa-botyi yi pěnzhe nyi a a kutyiba.

32 Diō mě na mě tombiamě na diwu' pě shi, wěna mě dambimě botyi beshě pě mě thi.

33 A milibili dibongwě di pě diveshič ntyinh wu ngwebia wu yě ē gwa.

34 Diō botyi ba mibulishi yě na; Beshě ba jomě pě minthali na, Krais a a di adukwa jěshě; diō ndī wě kā na; Miana ngwa mutyi a tombikwani? Miana ngwa mutyi tř yě nzha?

35 Jisu a mikā bā na; Via adukwa yishali bithānh mětě bi thi na' nani; Veka' thěnhtha mia be ba thi na bithānh biti, divityiki di shanlı pě be bietha; nadiambilindī yě ngwa thěnlitha pě divityiki a sha veka va yě kiě.

36 Mia be ba thi na bithānh, bunliaka' bithānh, na be ba bě' bana ba bithānh, Jisu a mibonlithi mabongwě ma; diō yě mikič na dishathibā.

37 Nji a gwana shili kāmā biimamia binčen bi pě maboshě mabi, ba tyi mibunli yě.

38 Diō dibongwě dimbi Aisaia ngwausháki di minzhī mbombo, di yě mikā na; Shajwamě, nzha miměli

nthaka gwashi? Diō nguldi nyambi Anyambiē nyi mijčnia pě nzha thī?

39 Nanikč bā ba tyi miwoli mělič, nadiambilindī Aisaia a mikā wombā wākā na;

40 A midibi bā mishi, na didelishč bā minlema; ba jě' pě jě' na mishi, na diveka na minlema, na divitya, kā mě kishimč bā.

41 Aisaia a mibonhthi mabōngwě ma, mia yě mijě' něnia gwěi; na dilubila pě diambi diči.

42 Nji dibutha di binami diwākā di miměli yě; nji pě diambi di Bafaraisi ba tyi miměmi yě; nadikāna ba jě' pě bā thotha pě sunagogi.

43 Nadiambilindī ba midinga apa' yi botyi dakami na apa' yimbi Anyambiē.

44 Diō Jisu a milubili thobě na dikā na; Yě ngwa bunli mě, a sha bunli mě, nji yě ngwa milomi mě;

45 Diō yě ngwa jě' mě a jě' yě ngwa milomi mě.

46 Mě minzhī bithānh pě pěnzhe nyi, na mutyi jěshě ngwa bunli mě a tyi di pě divityiki.

47 Diō na mutyi a jomě mabongwě mamě, yě do mō mělič, mě sha jěli yě; nadiambilindī mě tyi minzhī pě dijěli botyi, nji pě dikishč botyi.

48 Yě ngwa kuta mě, yě do nji' nānh mabongwě mamě, a thī na njěli ngwa a yě jělič; dibongwě di mě mibonlithī, diō di i yě jělič pě ashū yi madimilia.

49 Nadikāna mě tyi mibonlithi měmětč; nji Shanh ngwa milomi mě, yěmětč mithathī mě mbo mě č lubila, na mbo mě č bonlitha.

50 Diō mě veka na, nthiakwa gwěi wō thaki' tha adukwa jěshě; nanikč ma' ma Shanh a mikā mě mō na mě lubila.

THANGĀKĀ 13.

1 Diō mia tī dibe' di nulia di sha bě, mia Jisu a mive' na digwčla diči di mibě na di nzhimč, na a a thokwa pě pěnzhe nyi, na dikič pě Shanh thī, a midinga mběi měte, a midinh nji' bā na dikič pě thandāngā.

2 Diō bidia bi mibě kokami, (Setan a mibě a tābimě pě nlema wumbi Judas Aiskariot, miana mbi Saimon, na a bieshi' yě.)

3 Jisu a mive' na Shanh a mivč bilombi biěshč pě mbō gwěi, dič yě mive' nji' na a miwu' pě Anyambiě thī, tī nji yě thī kič;

4 Dič yě mitěbi na diwu' pě bidia, na dithotha bangāi bči; dič yě minānh atoli na dityinhli yō pě diboka diči.

5 Pisha tī dič yě mishobi niadiba pě ntyěngč, na dityili jobitha mako' ma bajethi, na dipimbitha mō n' atoli yi yě wu yō tyinhlič.

6 Dič yě minzhī pě Saimon Pitér thī, dič yě mikā yě na; Shajwamě, wě ē jobitha mako' mame?

7 Jisu a mibulishi na dikā yě na; Yī mě thī va kāmā wě sha veka; nji wě ē veka pě boshč.

8 Pitér a mikā yě na; Wě tyi majobitha mako' mamě na dikič adukwa jěshč Jisu a mibulishi na dikā yě na; Na me sha jobitha wě, wěna wě shi jombi na mě.

9 Dič Saimon Pitér a mikā yě na; Shajwamě, ana mako' mainč dipa; nji mabō mamč, na thangākā thamč.

10 Jisu a mibulishi yě na; Yě ngwa thī jobi, a shi na mbambi věngč na a jobi' mako' měi, nji a thī nyuli nyěshč pu; dič be thi pu; nji ana be běshč.

11 Nadiambilindī a mive' ngwa a yě bieshč; nanikč yě mikā na; Be shi pu běshč.

12 Nanikč mia yě mishi jobitha mako' mabi, na dinānlī bangāyč, a mibali di shī na dikā bā na; Be vemč mbo mě kāmikamě begwě?

13 Be theba mě na; Njeli, na Shajwě; dič be veka tyuba, nadiambilindī nani mě thīyī.

14 Nanikč na mě, Shajwani na Njeli, mě jobimč mako' mani, be nji' jobiliaka' mako' mani be na bewě.

15 Nadiambilindī mě jelimč bewě, na, kāmika' mbo mě shikamč be kāmā.

16 Mbombo mě kā be na; Miana a shi dakaini na shajwě; do ngwanlomili nulami na ngwa milomi yě.

17 Na be vemč ma' ma, dibatā di thi nani, na be kāmimč mō.

18 Mě sha luba' be běshč; mě vemč bā ba mě tābi-mě; nji ma' ma ma thīyī, dič minlěnja nri thī mbombo na; Yě ngwa dia nípěmba na mě a tombimč dityili diči pě mě thī.

19 Mě bomilia be dibongwě di va, na mia dič di i bě, be ba a veka na, mě thīyī.

20 Mbombo mě kā be na, Yě ngwa nānh ngwa mě loma, a nānh mě; dič yě ngwa nānh mě, a nānh yě ngwa milomi mě.

21 Dič mia Jisu a mikā ma' ma a mijč' njuki pě nlema gwěi, dič yě miveshi na dikā na; Mbombo mě kā be na, nwoto pě be ba thī a a mě bieshč.

22 Dič bajethi ba mishanhlia bâ na bâ, na dimamitha ngwa yě mikākā.

23 Dič njethi nwoto, ngwa Jisu a midinga, a mijčka pě tothi nyambi Jisu.

24 Dič Saimon Pitér a minyěli yě na, a piki yě ngwa yě kāthā.

25 Dič yě ngwa mijčka pě tothi nyambi Jisu, a mikā yě na; Shajwamě, ye nzha?

26 Dič Jisu a mibulishi na; Ngwa mě ē tombili apěshi yi mě ē duba pě mičmbě, yě yě. Dič mia yě midubi apěshi, a mitombili yō Judas Aiskariot, *miana mbi* Saimon.

27 Dič pisha nya yě *mikashi* apěshi, Setan a minyinhthi pě yě thī; dič Jisu a mikā yě na; Yi wě ē kāmā, wolishii yō kāmā.

28 Dič tyi mibě na mutyi ngwa midi pě atabili ngwa mive' mbo yě mikā yě.

29 Nji bawā' ba milanhlí na, nadianibilindī Judas a bieta vambila mianzhlě, ka Jisu a mikā yě na; A shombiki bilombi bi bâ ba minaki pě dibeki, do na a vě' bamimbubi alombi.

30 Dič mia yě mikashi apěshi, a mitě 'dusha, dič busha bi wu nipiuna.

31 Dič mia yě midushi Jisu a mikā na; Va Miana ngwa mutyi a něnímě, dič Anyambič nji' a něnímě něi.

32 Na Anyambič a něnímě něi, wěna Anyambič a a yě něnišlě na yěmětě, dič a a yě těkě něnišlě.

33 Bana bamě, vi' adukwa yikwě mě thī na' nani; be ba a mě toka, dič mbo mě niikā Baju na; Va mě thi kič, be sha woli nzha; nani kě nji' mě kā bewě.

34 Nthali wukia wu mě včkamě bewě na; Dinhli-aka' be na bewě; mbo mě midinga bewě, na, dinhli-aka' be na bewě.

35 Pě diambi di diō di botyi běshě ba a veka na, be bajethi bamě, na be dinhliamě be na bewě.

36 Saimon Pitér a mikâ yě na; Shaywamě, wě thī kiě vī? Jisu a mibulishi yě na; Va mě thī kiě va, wě sha woli mě thěpiliě; nji wě ē mě thěpili pě boshě.

37 Diō Pitér a mibulishi yě na; Shaywamě, ndí mě sha woli wě thěpili kia na? Mě ē ni' thaki' thamě pě diambi dia'.

38 Diō Jisu a mibulishi yě na; Wě ē ni' thaki' thayě pě diambi diamě? Mbombo mě kā wě na, kuba a tyi lánh, věngě na wě shâshimě mě makanh malali.

THANGÂKÂ 14.

1 Sha jenishaka' pě minlema miani njuki; bunliaka' Anyambiě, bunliaka' nji mě.

2 Pě mbanh wu Shaywamě bidiya bilibuthiě bi thī tī; na shi nani, ka mě bojimě bewě; mě kiěniě be koshi womba.

3 Diō na mě kiěmě na dikoshi be womba, wěna mě balimě be nzha nānh pě mě thī; na va mě thīyī, ti be ba a bě.

4 Na va mě thī kiě be veka, be veka nji' nzhetha.

5 Tómas a mikâ yě na; Shaywashi, beshě sha veka va wě thī kiě; diō beshě ba a veka nzhetha na?

6 Jisu a mikâ yě na; Mě nzhetha, na mbombo, na thakiki; shi na mutyi ngwa nzha pě Shaywamě thī ngě na mě.

7 Na be ba a bě be veka mě, ka be veka nji' Shaywamě; diō na diwu' va be veka yě, be jěmě nji yěni.

8 Filíp a mikâ yě na; Shaywashi, lebili' beshě Shaywě, wěna yi komě beshě.

9 Jisu a mikâ yě na; Filíp, abembi yiměn mě na didi nani yi, diō wě sha veka mě? Yě ngwa jěkamě mě a jěmě nji' Shaywamě; diō ndí wě kā na; Lebili' beshě Shaywě?

10 Wě sha měli na, mě thī pě Shanh thī, diō Shanh

pě mě thři njikě? Mabongwě ma mě lubila mě sha luba' mō mamč mčtě; nji Shanh ngwa di pě mě thři, yémětě kuba bishali.

11 Měliaka' mě na, mě thři pě Shanh thři, dič Shanh a thři pě mě thři; na yi shi nani, měliaka' mě pě diambi di bishali bičmětě.

12 Mbombo mě kā be na, yě ngwa bunli mě, bishali bi mě kámā, bič nji' bi yě č kámā, dič yě č kámā bishali binčen dakami na bi; nadiambilindí mě thři kič pě Shajywamě thři.

13 Dič alombi jěshě yi be ba a pika pě dina diamě, mě č yō kámā; na Shanh a něniki na Miana.

14 Na be pimě alombi jěshě pě dina diamě, wěna mě kámimě yō.

15 Na be dinhmě mě, taliaka' minthali miamě.

16 Dič mě č pika Shajywě; dič yě č be vě Nvili nwákā, na a di nani adukwa jeshě;

17 Yě Nshinhshinh wu mbombo, wu pěnzhe nyi nyi sha woli náuh, nadiambilindí nyi sha jě' wō, do veka wō; nji be veka wō, nadiambilindí wu di nani, wō nji' wu u bě pě be ba thři.

18 Mě tyi lika be bana ba bilika; mě thři nzha pě be ba thři.

19 Vi' abenubi yikwě pěnzhe nyi nyi tyi jě' pě na' mě, nji be ba a mě jěně; nadiambilindí mě diya, be ba a nji' diya.

20 Pě ashu yǐtǐ be ba a veka na, mě thři pě Shajwa' thři, be pě mě thři, mě nji' pě be va thři.

21 Yě ngwa thři na minthali miamě, na ditali mič, yě nji' yě ngwa dinha mě; na yě ngwa dinha mě a a nji' dinhimbá na Shajywamě; dič mě č yě dinha na dijčnia pě yě thři.

22 Judas (ana ngwa Iskariot,) a mikā yě na; Shajywamě, ndě wě č jěnia pě beshě ba thři, ana pě pěnzhe nyi, yi thři na !

23 Jisu a mibulishii yě na; Na mutyi a dinhmě mě, wěna a talimě dibongwě diamě; dič Shajwa' a a yě dinha, dič beshě ba a nzha pě ye thři, na didi něi.

24 Yě ngwa sha dinga mě, a sha tali nji' mabongwě

mamě; dič dibongwě di be joka di shi ndiamě, nji di Shajwě ngwa milomi mě.

25 Mě shimě be thatha ma' ma mia mě thř na' nani.

26 Nji Nvili, yě nji' Nshinhshinh wu akitha, ngwa Shajwamě a a loma pě dina diamě, yě ē be jeli mambi měshě, na dilanhli begwě kā be shimishamě mambi měshě ma mě shikamě be bonhtha.

27 Páthâ nya mě likamě nani, páthâ nyamě nyō mě vekamě bewě; ana mbo nvěbia wu pěnzhe nyi wu mě vě bewě. Minlema miani mi sha jě' njuki, mi sha nyěngi.

28 Be jomě mbo mě kákamě be na; Mě thř kiě, mě thř nji' bulia pě be ba thř. Na be dinhmě mě, kā be donimě nadiambilindí me kámě na, mě Kiěmě pě Shanh thř; nadiambilindí Shajwamě a thř učen nulami na mě.

29 Mě thakimě be va, mia tř yi sha bě, na yi běmě ka be mělimě.

30 Mě tyi buli pě na' lubila nani; nadiambilindí ngwaboty iyi pěnzhe nyi a thř nzha, dič yě shi na alombi pě mě thř.

31 Nji na, pěnzhe nyi veka na mě dinha Shajwě; dič mbo Shajwě a mityinjili mě nani mě kámā; tebi-kani, ngiěkani.

THANGÂKÂ 15.

1 Mě mathembě ngwambombo, dič Shajwamě yě nshathli.

2 Alabi jamě jěshě yi sha juma bibuma, a thotha yō; dič alabi jěshě yi sha juma bibuma, a komba' yō, na yi bu-liki juma bibuma.

3 Va be thř kombiam, na dibongwě di mě shikamě be bonhtha.

4 Dikaní pě mě thř, mě nji' pě be ba thř. Mbo alabi yi sha woli juma bibuma yōmětě, na yi sha shumba pě mathembě; nani nji' begwě, na be shia di pě mě thř.

5 Mě mathembě, begwě kě bilabi; yě ngwa di pě mě thř, mě nji' pě yě thř, yě buli juma bibuma, nadiambilindí tyi měwě be sha woli kámā alombi.

6 Na mutyi a sha dika pě mě thř, wěna a kutyibimě mbo alabi, na divěla; dič botyi ba lálá bič, na dikuta bič pě du, dič bič didikadi.

7 Na be dimě pě mě thř, na mabongwě mamě nji' ma dimě pě be ba thř, wěna alombi jěshě yi be ba a pika yi běmě nani.

8 Pě di dič di Shajwamě a něnimě na, be ba a buli juma bibuma; dič be ba a bě bajethi bamě.

9 Mbo Shanh a midinga mě, nani kě mě midinga begwě; běka' pě thadinh thamě.

10 Na be talimě minthali miámě wěna bě běmě pě thadinh thamě; mbo mě taliakamě minthali mi Shajwamě na dibě pě thadinh thěi.

11 Ma' ma mě shikamě be thatha na, adoni jamě yi bě' pě be ba thř, dič adoni jani njikě yi lonjiki.

12 Nthali gwamě wō wu, na dinhliaka' be na bewě, mbo mě midinga begwě.

13 Shi na mutyi ngwa thř na thadiňh thaněn nulami na tha na, mutyi a vě' thaki thěi pě diambi di bajombi běi.

14 Na be kānimě bilombi bičshě bi mě kā begwě, wěna be běmě bajombi bamě.

15 Mě sha thebika pě na' be bakubi, nadiambilindí nkubi a sha veka mbo shanh kāmā; nji mě thebimě be bajombi, nadiambilindí mě veshimě begwě belombi bičshě bi mě jokamě pě Shajwamě thř.

16 Be tyi mitabi mě, nji mě mitabi begwě, na diteli begwě na, kičkani be ba a juma bibuma, kā bibuma biani bi dimě, na alombi jěshě yi be ba a pika Shajwamě pě dina diamě a a be yō vě.

17 Ma' ma kākamě be na, dinhliaka be na bewě.

18 Na pěnzhe nyi nyi benimě begwě, be veka na nyi mibonji mě bena.

19 Na be běmě ba pěnzhe nyi wěna pěnzhe nyi nyi dinhmě mběimětč; nji nadiambilindí be shi ba pěnzhe nyi, nji mě tābikamě begwě na diwu' pě pěnzhe nyi; nani kě pěnzhe nyi nyi benikamě begwě.

20 Shimishaka' dibongwě di mě mibonlhthi begwě; na, Nkubi a shi něni dakami na Shajwě. Na ba tlě-

pilimě mě, wěna ba thěpilimě nji' begwě; na ba talimě dibongwě diamě, wěna ba talimě nji' ndiani.

21 Nji ma' ma měshě ba a be mō kāmā pě diambi di dina diamě, nadiambilindí ba sha veka ngwa milomi mě.

22 Na mě bě tyi nzhawě na dithatha bâ, ka ba tyi mibě na bibe; nji va ba shi na nvěngwa wu bibe biabi.

23 Yě ngwa bena mě, a bena nji' Shaywamě.

24 Na mě bě do kāmā pě tema nyabi bishali bi mutyi nwākā a tyi mikāmi, ka ba tyi mibě na bibe, nji va ba jěmě na dibena měni, na Shaywamě njikě.

25 Nji *yi yi mibě nani*, dič dibongwě di thī lēnjan pě nthali gwabi di mibě mbombo na; Ba mibenī mě tyi dibomba.

26 Nji mia Nvili kě nzha, ngwa mě ē loma pě be ba thī na diwu' pě Shanh thī, yě nji' Nshinhshinh wu mbombo, wu dusha na diwu' pě Shanh thī, yě ē be bonhtha pě diambi diamě.

27 Dič be njike ba a bonhtha, nadiambilindí be wu na mě na diwu' pě ditatyiki.

THANGÂKÂ 16.

1 Mě shimě be thatha ma' ma na, sha bebikani.

2 Ba a be dushě pě basunagogi babi; dič adukwa yi thī nzha yi mutyi jěshě ngwa a be jotha, a a lanlili na a thī kāmā Anyambiě ashali.

3 Dič bâ ba a be kāmā ma' ma, nadiambilindí ba sha veka Swajwě, do mě.

4 Nji mě shimě be thatha ma' ma na, mia adukwa yi i nzha be ba a shimisha na, mě mishi be mō thatha. Nji mě tyi mibonhthi begwě bilombi bi pě ditatyiki, nadiambilindí mě wu na' nani.

5 Nji mě thī kiě pě ngwa milomi mě thī; dič shi na mutyi pe be ba thī ngwa pika mě na; Wě thī kiě vī?

6 Nji nadiambilindí mě thakimě be bilombi bi, millema miana mi lonjimě nā ngatā běni.

7 Nji mě bonhtha be ngě mbombo na, yi thī yiběuh pě be ba thī na, mě kiěkě, nadiambilindí na mě sha

kiě, wěna Nvili a tyi nzha pě be ba thř; nji na mě kiěmě wěna mě lomimě yě pě be ba thř.

8 Nji na a nzhímě, wěna a kobishimě pěnzhe nyi pě diambi di bibe, na biběnh, na dijelič.

9 Pě diambi di bibe, nadiambilindř ba sha bunli mě.

10 Pě diambi di biběnh, nadiambilindř mě kiěmě pě Shajwamě thř, dič be sha jě' pě na' mě.

11 Pě diambi di dijelič, nadiambilindř ngwabotyi yi pěnzhe nyi a thř jěliami.

12 Mě thř na ma' malibuthě ma mě kumba be bonhtha, nji va be sha woli mō shinhlič.

13 Nji na a nzhímě, Nshinhshinh wu mbombo, wěna a tokimě begwě pě ma' ma mbombo iněshě; nadiambilindř a tyi thatha yěmětě, nji' ma' měshě ma yě ě joka, a a ngě mō thatha, dič a a be bomilič mambí ma thř nzha.

14 A a mě něnishě, nadiambilindř a a nānh mamě na dibomilič be mōni.

15 Mambí měshě ma Shanh a thř na mō, ma thř mamě, nanikě mě kāmě na; a a nānh mamě na dibomilič be mōni.

16 Abembi yikwě wěna be tyi jě' mě; dič abembi yikwě njikě wěna be jěmě mě, nadiambilindř mě kiěmě pě Shanh thř.

17 Dič bajethi běi bawákā ba miluba' bā na bā na; Ndī yi, yi yě bonhtha beshě na; Abembi yikwě wěna be tyi jě' mě; dič abembi yikwě njikě wěna be jěmě mě; dič, nadiambilindř mě kiěmě pě Shanh thř?

18 Nanikě bā ba mikā na; Abembi yitř yi yě kāthā yi thi na? beshě sha veka mbo yě kāthā.

19 Nji Jisu a mive' na ba mika yě pika; dič yě mikā bā na; Be thř pilia be na bewě dibongwě di mě kākamě na, Abembi yikwě dič be tyi jě' mě, dič abembi yikwě njikě wěna be jěmě mě?

20 Mbombo mě kā be na, be ba a thetha majanh, nji pěnzhe nyi nyi i ngě dona; be ba a bě na ngātā, nji ngātā nyani nyi i vitya adoni.

21 Na mimiali a mbie dibialič wěna a jěmě ngātā, nadiambilindř adu' jěi yi nzhímě; nji na miana a shā-

mbimě, wěna a sha lanhli pě na' nvimi *wu dibalič'* pě diambi di adoni, nadiambilindí mutyi a bialimě pě pěnzhe nyi.

22 Nanikě nji' be ba thř na ngâtâ; nji mě č be bali jěnč, dič minlema miani mi i dona, dič adoni jani, tyi bě na mutyi ngwa a be yō thambitha.

23 Dič ashu yitř be tyi pika mě alombi. Mbombo mě kā bě na, alombi jěshč yi be ba a pika Shajwě pě dina diamč, a a be yō vě.

24 Na dinzha adukwa yi be sha pika alombi pě dina diamč; pikani, be ba a nānh, na adoni jani yi lonjiki.

25 Mě shimě be thatha ma' ma na mangana, nji adukwa yi thi nzha yi mě tyi thatha pě na' be na mangana, nji mě č be kwashitha pě mbō Shajwě kwashi.

26 Ashu yitř be ba a pika pě dina diamč; dič mě sha kā be na, mě č shoshilič Shajwě pě diambi diani;

27 Nadiambilindí Shajwě yémětč a dinha begwě, nadiambilindí be dinhmě mě, na dimelič na mě minzhř na diwu' pě Anyambič thř.

28 Mě miwu' pě Shanh thř, dič mě minzhř pě pěnzhe nyi; dič mě thř bali lika pěnzhe nyi na dikič pě Shanh thř.

29 Dič bajethi běi ba mikā yě na, Sha' va wě thř lubila kwashi, do pě nā' lubila ngana.

30 Va beshč vemě na, wě veka bilombi bičshč, dič wě shi na mbambi na niutyi a piki gwě; pě diambi di beshč ba mělimč na wě miwu' pě Anyambič thř.

31 Jisu a mibulishi bā na; Be mělimč dě?

32 Sha' adukwa yi thř nzha, dič yi nzhlímč njikč, yi be ba vanjika mutyi jěshč pě mběi na diliča mě dipa; dič mě shi mě dipa, nadiambilindí Shajwě a thř na mě.

33 Mě shimě be thatha ma' ma na běka' na pâthâ pě mě thř; pě pěnzhe nyi be ba a bě na njuki; nji jikani, mě damč pěnzhe nyi.

mě, něnishi' yâ Miana; na yâ Miana a něnishi' nji' gwě;

2 Nadiambilindí wě věmě yě nguldi pě diambi di nshoni gwěshě, na, mutyi jeshě ngwa wě věkamě yě, a vě yě thaki tha adukwa jěshě.

3 Diō thaki' tha adukwa jěshě thō tha, na, ba veki wě Anyambiě nwoto dipa ngwambombo, na Jisu Krais ngwa wě milomi.

4 Mě něnishimě gwě pě pěnzhe nyi; ashali yi wě mivě mě, na mě kubiki yō, mě shilimě yōni.

5 Diō va, Shajwamě, wě nji' něnishi' mě nāyě nshamba wuuoto, na něnia wu mě wu na gwō mia tī pěnzhe nyi nyi sha bě.

6 Botyi ba wě mivě mě na diwu' pě pěnzhe nyi, mě lebilimě bā dina diā. Ba wu mbāyě, diō wě mivě mě bā, diō ba talimě dibongwě dia.

7 Va ba vemě na bilombi biěshě bi wě mivě mě, bi thi mbiāyě.

8 Nadiambilindí mě věmě bā mabongwě ma wě mivě mě, diō ba nānhmě mō, na dijombia veka na, mě wumě pě gwě thi; diō bā ba měliakamě na, wě milomi mě.

9 Mě pika pě diambi diabi; mě sha pika pě diambi di pěnzhe nyi, nji pě diambi di bā ba wě mivě mě, nadiamibilindí ba thi mbiāyě.

10 Diō mbiāmě běshě mbiayě, na mbiāyě mbiāmě njikě, diō mě miněnikě na biō.

11 Diō va mě shi pě na' pě pěnzhe nyi, nji ba ba thi pě pěnzhe nyi, diō mě nzhīmě pě gwě thi. Shajwamě ngwankānjili, tāli' bā pě dina diāyě, ba wě mivě mě; na ba bě nwoto mbo bonā thýyě.

12 Mia mě wu nabi pě pěnzhe nyi, mě bieta bā tali pě dina diā; ba wě mivě mě mě mitali bā, diō shi na ngwa tokwamě, tho' nge miana ngwa nshithia, na nlěnja wu bě mibombo.

13 Diō va mě nzhīmě pě gwě thi, diō mě lubila bilombi bi pě pěnzhe nyi; na ba bě' na adoni jamě kāmiam pě bāmětě ba thi.

14 Mě věmě bā dibongwě dia; diō pěnzhe nyi nyi

mbeni bâ, nadiambilindî ba shi ba pěnzhe nyi, mbo mě shi ngwa pěnzhe nyi.

15 Mě sha pika na, wě ē thotha bâ pě pěnzhe nyi, nji na, wě ē bâ talié na diwu' pě bibe.

16 Ba shi ba pěnzhe nyi, mbo mě shi ngwa pěnzhe nyi.

17 Pumishi' bâ na mbombo gwâ; dibongwě diayě diō mbombo.

18 Mbo wě milomi mě pě pěnzhe nyi; nani nji' mě milomi bâ pě pěnzhe nyi.

19 Diō mě pumishě nyuli nyamě pě diambi diabi, na, bâ nji' ba bě pumam na mbombo.

20 Mě sha pika pě diambi di botyi ba dipa, nji pě dia-mbi diabi bâ běshě ba a bunli mě na dibongwě diabi;

21 Na, bâ běshě ba bě yiwoto; mbo wě, Shajwamě, wě thî pě mě thî, mě nji' pě gwě thî, na, bâ nji' ba bě yiwoto pě bonâ thî; na, pěnzhe nyi nyi měli' na wě milomi mě.

22 Diō něnia wu wě mivě mě, mě věmě bâ gwō, na ba bě' yiwoto mbo mbonâ thîyî.

23 Mě pě bâ ba thî, wě nji pě mě thî, na ba be bambathě pě yiwoto, diō na, pěnzhe nyi nyi veki na, wě milomi ně, na didinâ bâ mbo wě dinha mě.

24 Shajwamě, bâ ba wě mivě mě, niě naka na ba bě' na mě va mě thîyî; na ba jě' něnia gwamě, wu wě mivě mě, nadiambilindî wě midinga mě mia tî ditatyiki di pěnzhe nyi di shia bě.

25 Shajwaině ngwankânjili, pěnzhe nyi nyi sha veka gwě, nji mě věmě gwě, diō bâ ba věmě na wě milomi mě.

26 Diō mě shině bâ veshi dina diayě, mě ē nji' diō veshě; na thadinhî tha wě dinha mě, tha bě pě bâ ba thî, mě nji' pě bâ ba thî.

THANGÂKÂ 18.

1 Mia Jisu a mibouthhi ma' ma a midushi, bâ na bajethi běi na dikič pě biatyi bi vitonli vi Kidron, va akanh yi wuthě, diō yě minyinhthi tî bâ na bajethi běi.

2 Diō Judas njikě, ngwa mibieshi yě, a mive' wo-

mba tī; nadiambilindī Jisu a bieta tī buli kič, bā na bajethi běi.

3 Nanikē Judas, mia yě mibě a nānhmě nshamba wu bashāshē na bakubi pě baminisē banēn na Bafaraisi ba thī, a minzhī tī na bilampi na bityič na minkwata.

4 Jisu a mive' bilombi bičhē bi mibě bi i nzha pě yě thī, diō yě mikič bomita nabi, na dikā bā na, Be toka nzha?

5 Ba mibulishi yě na, Jisu ngwa Nazarčti. Jisu a mikā bā na; Mě yě. Diō Judas ngwa mibieshi yě, a mitētha njí' pě nshamba gwabi.

6 Diō mia yě mikā bā na; Mě yě, ba mibulia pishě na dikwa shī.

7 Diō yě mibali bā pika na; Be toka nzha? Diō bā ba mikā na, Jisu ngwa Nazarčti.

8 Jisu a mibulishi na; Mě bojimě be na; Mě yě; nanikē na be thī mě toka, pataka' ba, ba kičkē.

9 Diō dibongwě di mibě mbombo, dī yě mikā na; Bā ba wě mivě mě mě sha kuta do nwoto.

10 Diō Saimon Pitér a wu na nkawata wu nyčnič diō yě mijāmithi gwō na dikwēlč nkubi ngwa minisē ngwaněn gwâlč ngwa shajwě. Ngwakubi dina diči na Malkūs.

11 Diō Jisu a mikā Pitér na; Bulishi' nkawata pě dibambi; dimā' di Shajwamě a věmě mě, mě sha nātyiki diō?

12 Diō nshamba na ngwathangákā na bakubi ba Baju ba mibič Jisu na didipa yě.

13 Diō ba mibonji kič nči pě Annas thī; nadiambilindī yě wu nki' mbi Kaiefas, ngwa wu minisē ngwaněn mbu wutī.

14 Diō yě Kaiefas ngwa mibonhthi Baju na; yi thī yiběnh na mutyi nwoto a gwī' pě diambi di botyi

15 Diō Saimon Pitér bā na njethi uwāka, ba mithčpili Jisu; diō njethi ti a mivekwa pě minisē ngwaněn, diō yě minyinhtī nshamba wumbi Jisu pě imbanja nya minisē ngwaněn.

16 Nji Pitér a mitētha pě nshěnh pě diashika, diō njethi nwākā tī ngwa mivekwa pě minisē ngwaněn, a

midushi, diō yě milubili na ngwantali diasha na dinyinhlič Pitér. —

17 Diō ngwadishesha ngwa mitali diasha a mikâ Pitér na; Wě shi nji' ngwa bajethi ba mutyi wâ? Yě mikâ na, Ana mě yě.

18 Diō bakubi na bashâshě ba mitholi du di maatha na ditěbě tří; nadiambilindí di wu divčbi, ba bě jálâ veia. Pitér nji' a mitětha nshamba gwabi na dijálâ nji' veia.

19 Diō minisě ngwaněn a mipi' Jisu bajethi běi, na njélia gwěi.

20 Jisu a mibulishi yě na; Mě miluba' kwashi pě botyi běshě; mě mijelikwě pě sunagogi na pě mbanh wumbi Anyambič, va Baju ba kič, bikič na bikičkě, diō pě dishâthâ mě sha kâ na alombi.

21 Ndí wě pika mě? pika bâ ba mijoli mě mbo mě mithathi bâ; sha', ba veka mbo mě milubaka.

22 Diō mia yě mishî' lubila mabongwě ma, nkubi nwoto ngwa mitětha wâ a mibi' Jisu thabanji na; Wě bulishi minisě mbotyi?

23 Jisu a mibulishi yě na, Na mě lubimě bibe, kobišhi' mě bibe bití; nji na biběnlí, ndí wě bi' měni?

24 Diō Annas a milomi yě dipiamí pě Kaiefas thří ngwa minisě ngwaněn.

25 Diō Saimon Pitér a mitětha jálâ veia. Nani kě bâ ba mikâ yě na; Wě shi nji' ngwa bajethi běi? A mislâshi na dikâ na; Ana mě pě yě.

26 Nwoto ngwa bakubi ba minisě ngwaněn ngwa wu pě ndianh gwěi wu ngwa Pitér a mikwali gwâlě, a mikâ na; Mě sha jě' wě uči pě akanh?

27 Diō Pitér a mibali shâshâ, diō kuba ngwa shangwě a mité lánh.

28 Diō bâ ba mithokwa no diwu' pě Kaiefas thří, na dikič pě mbanh wu dijelič; nyi wu wu kwalikwali mětě; diō ba tyi minyinhthî pě mbanh wu dijelič, ba jě pě woshi imputyi gwabi, nji na ba die' dibe' di nulia.

29 Diō Pailet a midushi kič pě bâ ba thří, na dikâ na; Nthakwa wutí wunzha wu be ndeshiki mutyi wâ;

30 Ba mibulishi na dikā yě na, na a bě tyi bě nkāmi ngwa bibe, ka beshē sha ndeshi yě woni gwě thī.

31 Pailet a mikā bâ na ; Nângâ yě be ba a jěli yě mbo nthali gwani wu thīyī. Diō Baju ba mikā yě na ; Beshē shi na nthali wu joli mutyi.

32 Diō dibongwě dimbi Jisu di mibě' mbo, di yě milubili, na diveshē ngwebia wu yě ē gwa.

33 Diō Pailat a mibali nyinhtha pě mbanh wu dijeliě, diō yě mithebi Jisu na dikā yě na ; Wě abotyi yi Baju ?

34 Jisu a mibulishi yě na ; Wě lubila dibongwě di wěmětě, do bawā boja wě pě diambi diamě ?

35 Pailet a mibulishi na ; Mě Ngwaju ? Divala diamětě na baminisě baněn ba ndeshiki wě woni mě thī. Ndī wě kāmikamě ?

36 Jisu a mibulishi na ; Bibotyi biamě bi shi bi pě-nzhe nyi ; na bibotyi biamě bi bě bi pěnzhe nyi, ka bakubi bamě ba bomi, na mě sha věbikj pě Baju ba thī ; nji va bibotyi biamě bi sha wu' va.

37 Diō Pailet a mikā yě na ; Wě dě abotyi ? Jisu a mibulishi na ; Wě kāmě na, mě abotyi. Pě diambi di diō mě mibialiě, diō pě diambi di njikě diō mě minzhī pě pěnzhe nyi, na mě veshi' pě mbō wu mbombo. Mutyi jěshē ngwa thī ngwa, mbombo a joka dioi diamě.

38 Pailet a mikā yě na ; Ndī thī mbombo ? diō mia yě mishī lubila mbotyi a mibali dusha pě Baju ba thī, na dikā bâ na ; Mě sha jě' yě na anāngâ.

39 Nji be ba thī na mputyi na, mě patyi' be nwoto pě dibe' di nulia ; be namě na, me patyi' be abotyi yi Baju ?

40 Bâ beshē ba mijamilia na ; Ana wâ, nji Barabasi ; nji Barabasi a wu njanzhi.

THANGĀKÂ 19.

1 Diō Pailet a minānh Jisu na dingāmā yě.

2 Diō bašhāshē ba milonh apaki yi masliombika, na dibātyi yě yō pě thangākâ, diō ba mibātyi yě alokesha-mba yiběi ;

3 Diō bâ ba mikâ; Mbolo, abotyi yi Baju! diō ba mibi' yě mbanjî.

4 Diō Pailet a mibali dusha na dikâ bâ na; Shanga, mě ndeshimě yě pě be ba thî, na be ba a veka na, mě sha jě' yě na anângâ.

5 Diō Jisu a midushi a bě na apa' yi mashombika, na alokeshamba yibči. Diō Pailet a mikâ bâ na; Shanga' mutyi wâ!

6 Diō mia baminisč baněn na bakubi ba mijě' yě, ba mijamilia thobč na; Petyiki yě pě krâsi! Petyiki yě pě krâsi! Pailet a mikâ bâ na; Nângâ yě be ba a petyi yě; nadikâna mě sha jě' yě na anânga.

7 Baju ba mibulishi yě na; Beshě ba thi na nthali, diō mbo nthali gwashi wu thîyî, a gwîkî, nadiambili-ndî a vityimě nyuli nyéimětě Miana mbi Anyambič.

8 Nanikě mia Pailet a mijo' dibongwě dinâdi, a mi-nyěnh mbondî;

9 Diō yě mibali nyinhtha pě mbanh wu dijelič, na dikâ Jisu na; Wě miwu tě vî? Njî Jisu a tyi mibulishi yě do dibongwě.

10 Diō Pailet a mikâ yě na; Wě sha luba' na mě? Wě sha veka na mě thî na nguldi nya dipetyi wě pě krâsi, mě thî nji' na nguldi nya dipatyitha wě?

11 Jisu a mibulishi na; Wě sha bě na nguldi na mě, věngě nyi věbimě gwě na diwu' pě thobč; nanikě yě ngwa milili mě pě gwě thî a thî na bibe biněn.

12 Na diwu' adukwa yitî Pailet a mina' yě patyitha; nji Baju ba milânlia thobč na; Na wě patyimě mutyi wâ, wěna wě shi pě na' jombi mbi Kaisar; mutyi jěshě ngwa vityitha nyuli nyči abotyi, wěna a naka thotha Kaisar.

13 Diō mia Pailet a mijoki dibongwě di, a midushi na Jisu, diō yě midi' shi pě ntyimbî wu dijelič, pě womba va thebič na ndékě nya makâki, uji pě ulubia wu Hibru na, Gabatha.

14 (Diō yô yi wu nkosha wu dibe' di nulia, diō di wu digwěla di matani na diwoto,) diō yě mikâ Baju na; Shanga' abotyi janî!

15 Diō ba mijamilia na, Thoka' yě, thoka' yě, petyiki

yě. Pailet a mikâ bâ ná; Mě petyiki abotyi jani? Baminisë banën ba mibulishi na; Beshë shi na abotyi věngë Kaisar.

16 Nanikě dikanh ditř a mivě bâ yě na; a petyibiki.

17 Diō bâ ba minânh Jisu na dikiě něi; diō yě mi-bapi krâsi ngwěi na dikiě pě womba va thebič na, womba va abonzha, wu thebič pě Hibru na, Gôlgotha.

18 Diō va bâ ba mipetyi yě pě krâsi, na botyi bwâkâ baba uči, pě na nwoto, pě na kě nwoto, Jisu pě tema.

19 Diō Pailet a milěnji diveka, na dikeshě diō pě krâsi. Diō nlenja wu wu na; JISU NGWA NAZERETI ABOTYI YI BAJU.

20 Diveka di Baju balibuthě ba milanh diō, nadikâna womba va Jisu a mipetanič va wu kuna na mbokë; diō wu milěnjič na nlubia wu Hibru, na Grik, na Latini.

21 Diō baminisë banën ba Baju ba mikâ Pailet na; Sha lénjiki na; Abotyi yi Baju; nji na; A mikâ na, Mě abotyi yi Baju.

22 Pailet a mibulishi na; Mě shimě lěndě mbo mě shikamě lěndě.

23 Diō bashâshě mia bâ ba mipetyi Jisu, ba minânh bangâyi běi, na dikaba bâ makaba manai, shâshě jěshě dikaba, diō ngâyi něn njikě; nji ngâyi něn a wu shimbiami na ntyuthě tyi nlatyiki.

24 Diō ba mikâ bâ na bâ na; Bena sha nwanjiki yě, nji nkâmika' akaniki pě yě ngwa yě ě bě ngwěi; diō nlénja wu mibě mbo wu kâ na; Ba mikabilia bangâyi bamě, diō pě ngâyi ngwamě ngwaněn, ba mikâm' akaniki. Diō bashâshě ba mikâmi bilombi bi.

25 Diō uyanh mbi Jisu, na manyanh ngwa nyajwě, Meri, miali mbi Kliopa, na Meri ngwa Magdala, ba mitětha kuna na krâsi mbi Jisu.

26 Diō mia Jisu a mijč' nyajwě, na njethi tř ngwa yě midinga těbitěbi, a mikâ nyajwě na, Miali wâ, atě yâ miana!

27 Diō yě mikâ njethi na; Atě nyajwě. Diō nadiwu' adu' yitř njethi tř a mitali yě pě mbauh gwěi učtě.

28 Pisha nya ma' ma, Jisu vekami na; bilombi biě-

shě bi shimě, a mikâ na; Mě gwīmě aveshithě, diō nlénja wu mibě mbombo.

29 Diō ashuka yi mitētha tī běni na vinigar; diō ba milonishi spónji na vinigar; diō ba mikëshi yě pě thakaki, na dikëshë yě pě gwana gwëi.

30 Diō mia Jisu a minânh vinigar, a mikâ na; Yi shimë; diō yě mijâbi thangâkâ, na digwa.

31 Diō yi wu *ashu yi nkosha*, nanikë Baju ba mishoshili Pailet na, mako' mabi ma bukwë, biō dithokwa pč krâsi, na, bikiënh bi sha bě, pě krâsi busha bi shânâ, nadikâna busha bi shânâ bití bi wu busha binën.

32 Diō bashâshë ba minzhí na dibuka mako' ma ngwangwíkë, na nwâkâ ngwa mipetyibi něi.

33 Diō mia bâ ba minzhí pě Jisu thî, ba mikâbi yě a shâshamë, diō bâ ba tyi mibu' pě na' mako' mëi.

34 Nji shâshë nwoto a milumi yě dikânh pě thambanja, diō dikitha na madiba ba mitë' dusha.

35 Diō yě ngwa mijë' a miveshi, diō nvesha gwëi wu thî mibo; diō yě veka na, a kâ mbombo; na be ba a mëlië.

36 Nadiambilindí ma' ma ma mibë, diō nlénja wu mibë mbombo na; Avesha jěi yi sha bu' do yiwoto.

37 Diō nlénja wuâkâ wu kâ na; Ba a yě shanh, ngwa bâ ba milumi.

38 Pisha nya ma' ma, Josëfi ngwa Araimethia, njethi mbi Jisu, (uji ngwadishâthâ pě diambi di nyënlí wu Baju,) a mishoshili Pailet na, a thoki nyuli nyambi Jisu, diō Pailet a mimëli Nanikë a minzhí na dithotha nyuli nyambi Jisu.

39 Diō Nikodimo a minzhí nji' (ngwa mibonji nzha pč Jisu thî na mpuma) na dindeshë mbunja wu mur na aloe, wu wu nkama wu magwëla.

40 Nanikë ba ba minânlí nguli nyambi Jisu, na di-dipa nyö na mindamba mi linin na mbunja wutë, ntyinh mbo ndipia wu bikiënh wu Baju wu wuthë.

41 Diō pě womba va yě mipetyibi va wu na akanh, diō pě akanh yîl shanh nyakia nyi wu tî, nya tyi mishâthibi akiënh na peli.

42 Ti bâ ba mini' Jisu pě diambi di *ashu yi nkosha* wu Baju, nadiambilindí shanh nyi wu kuna.

THANGÂKÂ 20.

1 Diō Meri ngwa Magdala a mikunji kiē divityiki shi pě shānh; diō yě mijč' dikâ' thoki nadiwu' pě shānh.

2 Diō yě mipunji kiē pě Saimon Pitér thī na pě njeli nwâkâ thi ngwa Jisu a midinga, na dikâ bâ na; Ba thokimč Shajwashi pě shānh, diō bena sha veka va bâ ba nikwamě yě.

3 Nanikč Pitér bâ na njethi nwâkâ ba midushi na dipama pě shānh.

4 Diō bâ běshč ba mipunji nvili nshamba wuoto; diō njethi nwâkâ a mida' Pitér, na dibonda nzha pě shānh.

5 Diō yě mibalibi na dijč' bangâyč' ba linin bia; nji a tyi minyinhthi.

6 Diō Pitér a mithčpili yě pishč na dinzha na dinyinhtha pě shānh; diō yě mijč' bangâyč' bia;

7 Na avělšh, yi wu pě thangâkâ thěi, do bě bia pě va bangâyč' ba linin ba wuthč, nji wutyiwutyi womba na věi.

8 Diō dikanh ditč njethi nā ngwa mibonji nzha pě shānh, a minyinhthi; diō yě mijčni na dimelič.

9 Nadiambilindč na dinzha adukwa yitč, ba tyi mive' nlěnja na, a jomikwa pě digwa.

10 Diō bajethi ba mibali bulia pě nimbanh miabi.

11 Nji Meri a mitětha pě shānh a bě thetha. Diō mia yě mitheka, a mibalibi shanh pě shānh;

12 Diō yě mijč' baenjčl baba didi na bangâyč' bapumi nwoto pě va thangâkâ thambi Jisu tha minikanič, nwoto njikč pě va mako' měi ma wuthč.

13 Diō bâ ba mikâ yě na; Mimiali wâ, wě the' ndč? a mikâ bâ na; Nadianibilindč ba nānlímč Shajwamě, diō mě sha veka va bâ ba nikwamě yě.

14 Mia yě mishi lubila mabongwč ma, a mivitya shanh, diō yě mijč' Jisu těli; diō a tyi mive' na, yě Jisu.

15 Jisu a mikâ yě na; Mimiali wâ, wě the' ndč? nzha ngwa wě toka? Nji a mivanh kâ na, yě mětč

akanh, diō yē mikā yē na ; Shajwamě, na wě thokimě yē va, boja mě va wě niki yē, diō mě ē kiě yē thotha.

16 Jisu a mikā yē na ; Meri ! Dio yē mivitya na dikā yē na ; Raboni ! nzhilia na ; Njeli.

17 Jisu a mikā yē na ; Sha bie' pě mě ; nadikāna va, mě sha beta pě Shajwa' thī ; nji kīčkē pě bamanyanh ba' ba thī, na dikā bā na ; Mě thī beta pě Shajwa' thī, na pě Shajwani thī, pě Anyambiě ngwamě thī na pě Anyambiě ngwani thī.

18 Diō Meri ngwa Magdala a minzhī na thatha bajethi na ; A jémě Ngwashajwě, diō yē shikamě nji' yē kā ma' ma.

19 Pě ashu yi gwikě yi shânâ yitl, adu' yi ngonthoma, mia masha' ma wu tyi, pě va bajethī ba wuthě pě diambi di nyěnh wu Baju, Jisu a minzhī na ditěbě pě tema nyabi, na dikā bā na ; Mbolani !

20 Diō mia yē mikā ma' ma, a milebili bā mabō měi, na thambanja thěi. Diō bajethi ba midoni mia bā ba mijě' Shaŋwabi.

21 Diō Jisu a mibali kā bā na ; Mbolani ! Mbo Shajwě a milomi mě, nanikě mě loma begwě.

22 Mia yē mishi lubila ma' ma a miwunli bā puli, na dikā bā na ; Nângâ' Nshinhshinh wu akitha.

23 Bibe bi mutyi jěshě bi be patyitha bā, bi i nji' bě patyi pě bā ba thī, diō bibe bi mutyi jěshě bi be delishě, bi i nji' bā bě delami.

24 Diō nwoto pě diou na baba, Tōmasi, ngwa mitholibi na Didumňsi, a tyi miwu nabi, mia Jisu a minzhī ;

25 Diō bajethi bawâ' ba mikā yē na ; Beshě ba jémě Shajwana. Nji a mikā bā na ; Na mě sha jě' mabonha ma mandakā pě makâñzhi njei na dikěshě vina viamě pě mabonha ma mandakā, na dikěshě nji' mbō gwamě pě thambanja thěi, mě tyi mamelič.

26 Diō pishia nya mashu matani na malali, bajethi běi ba mibali shâbilia pě mbanh ; Tōmasi a wu nji' tī. Diō masha' ma wu tyi, diō Jisu a minzhī na ditěbě pě tema nyabi, diō yē mikā bā na ; Mbolani !

27 Diō yē mikā Tōmasi na ; Shushiki vina woni, Shatě mabō mamě ; Shushiki mbō gwâ' woni na di-

kěshi gwō pě thambanja thamě; diō sha bě' tyi mělia, nji měli ngěndě.

28 Diō Tōmasi a mibulishi na dikā yě na; Shajwamě, na Anyambiě ngwamě!

29 Jisu a mikā yě na; Tōmasi, nadiambilindī wě jémě ḥmě diō wě měliakamě; dibâtā di thi nabi ba mělimě mia tī ba sha jěně.

30 Diō Jisu mbombo a mikāmi ma' mamamia mawākā malibuthě pě maboshi ma bajethi běi, ma shi lēnjamí pě ashajajgobi yi;

31 Nji ma' ma ma milenjič, nadikāna, měliaka' na Jisu yě Krais Ngwamiana mbi Anyambiě; diō pě mělia wuti na, be bě' na thakiki pě diambi di dina diěi.

THANGÂKÂ 21.

1 Diō pisha nya ma' ma, Jisu a mibali jěnia pě bajethi ba thi pě nsho wu Taibiria; diō yě mijěnia pě bā ba thi na ntyinh wi.

2 Ba wu tī Saimon Pitér, bā na Tomasi ngwā mitholibi na Didumūs, na Nataniěl ngwa Kena ngwa Galili, na bana bambi Zěbidi, na bajethi bawā' baba.

3 Diō Saimon Pitér a mikā na; mě thi kič jo' bashě; diō bā ba mikā yě nā; Bena beshě ba thi kič. Diō ba midushi na ditěkě tābā pě alenji, diō mpuma wutī ba tyi mijo' shě do nwoto.

4 Nji mia busha bi mibě malenji, Jisu a mitěha pě nshaka wu nshothi; nji bajethi ba tyi mive' na yě Jisu.

5 Diō Jisu a mikā bā na; Bana bamě, be ba thi na bashě? Ba mibulishi yě na; Bia.

6 Diō yě mikā bā na; Wushika' aloba pě mbō wushajwě wu alenji, wěna be jémě. Nanikč bā ba miwushi, nji sha' ba tyi miwoli yō dambitha na dibutha di bashě.

7 Diō njethi wā ngwa Jisu a midinga, a mikā Pitér na; Yě Shajwashi. Diō mia Saimon Pitér a mijo' na, yě Shajwě, a mibâtyi ugâyi ngwěi (nadikāna a wu nshambě) na dithebitha pě nsho.

8 Diō bajethi bawā' ba minzhě na alenji, (nadikāna

ba tyi wu něngi na kinjiki, nji ntyinli mbo mabom ma biwuba matani) ba bě dambitha aloba yi bashč.

9 Diō mia bā ba mitātya pě kinjiki ba mijē' du di maatha tī, na shě tī bupa, na mpěmba bia.

10 Jisu a mikā bā na; Ndeshekwa' pě bashč ba be jokamě va.

11 Diō Saimon Pitér a mitātya na didambitha aloba pě kinjiki, běni na bashč baněn, nkania na mabom matani na bashč balali; bashč ba wu balibuthč diō aloba yi tyi mingabič.

12 Jisu a mikā bā na; Nzha' diakani; nji tyi mibě na njethi ngwa miyishibi pika yě na; Wě nzha, nadikāna ba wu ve' veki na, yě Shajwě.

13 Diō Jisu a minzhř, na dinānh mpěmba na divě bā, na shě njikč.

14 Di diō dikanh dilalič di yě mijěnia pě bajethi běi, yě jomi pě digwa.

15 Mia bā ba mishili didia Jisu a mikā Saimon Pitér na; Saimon mbi Jona, wě dinha mě nulami na ba? A mikā yě na; Inh, Shajwamě wě veka na, mě dinha gwě. Diō a mikā yě na; Dieshiki bilékč bi bindámā' biamč.

16 Diō yě mibali yě kā dikanh dibali na; Saimon mbi Jona, wě dinha mě? A mikā yě na; Inh, Shajwamě, wě veka na, mě dinha gwě. A mikā yě na, Dieshiki bindámā' biamč.

17 Diō yě mikā yě dikanh dilali na; Saimon mbi Jona, wě dinha mě? Pitér a mijē' ngâtā nadiambilindí a mipi' yě dikanh dilali na; Wě dinha mě? diō a mikā yě na; Shajwamě, wě veka mambi měshč, wě veka na, mě dinha gwě. Jisu a mikā yě na; Dieshiki bindámā' biamč.

18 Mbombo mě kā wě na; Mia wě wu digwanja, wě mityinhli bityumbá biá' na thěnhtha va wě minaka; nji mia wě ē bě nthombiki, wě ē jali mabō mâyě, diō nwákā a a tyinhlič wě bityumbá, na dikěshč gwě va wě tyi naka.

19 A mikā dibongwě di pě diveshč ngwebia wu yě ē

něnishi Anyambič na gwōni. Dič mia yě mikā dibongwě di a mikā yě na; Thěpili' mě.

20 Dič Pitér a mivitya na dijě' njethi ngwa Jisu a midinga ngwa mijěbi nji' pě tothi nyěi pě atabili na dikā na; Shajwashi, ngwa a wě bieshě yě nzha? a bě bā thěpiliě.

21 Mia Pitér a mijě' yě a mikā Jisu na; Shajwamě, wā kě kámā ndř?

22 Jisu a mikā yě na; Na mě mělimě na a bě' va věngě na mě nzhimě, yō ndř nāyě? Wě nji' thepili mě.

23 Dič dibongwě di di mikič pě bajethi ba thiň na, njethi tř a tyi gwa; nji Jisu a tyi mikā yě na, a tyi magwa, nji; Na mě mělimě na a bě' va věngě na mě nzhimě, yō ndř nāyě?

24 Wā yě njethi ngwa veshě pě mbō ma' ma, na dilěndě mambī ma; dič beshě ba vemě na nvesha gwei wu thiň ngě nbo.

25 Dič mambī mawā' malibuthě ma thiýi, ma Jisu a mikāmi, na ma bě ma a lěnjiě mō meshě, mě jě' na pěnzhe nyi nyōmětě nyi tyi kumba koka bishaijangob bitř bi kumba lěnjě. Aměn.

